

Первомайська філія
Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова

Кафедра обліку і економічного аналізу

«Допущений до захисту»
Завідувач кафедри

«___» _____ 2021 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на здобуття ступеня вищої освіти «бакалавр»

на тему: Облікове забезпечення формування та аналізу Звіту про фінансовий стан підприємства (на матеріалах ПрАТ «Санта Україна»)

Виконала: здобувачка вищої освіти 56-ОО₃ групи
_____ Ляхвацька Олена Олександрівна
(підпис)

Керівник роботи
_____ к.е.н., доцент Козіцька Наталя Олександрівна
(підпис)

Первомайськ 2021

ЗМІСТ

Вступ	4
РОЗДІЛ I	7
Теоретичні основи формування та аналізу Звіту про фінансовий стан підприємства	
1.1. Генезис бухгалтерського балансу в Україні та світі	7
1.2. Облікове забезпечення як інформаційна база для формування Звіту про фінансовий стан	16
1.3. Методичні засади аналізу Звіту про фінансовий стан	19
РОЗДІЛ 2	24
Виробничо-економічна характеристика та аналіз фінансового стану ПрАТ «Санта-Україна»	
2.1. Виробничо-економічна характеристика ПрАТ «Санта Україна»	24
2.2. Аналіз фінансового стану ПрАТ «Санта-Україна»	22
РОЗДІЛ 3	35
Формування та аналіз Звіту про фінансовий стан ПрАТ «Санта-Україна»	
3.1. Порядок формування Звіту про фінансовий стан ПрАТ «Санта Україна»	35
3.2. Аналіз Звіту про фінансовий стан ПрАТ «Санта Україна»	42
РОЗДІЛ 4	51
Організація охорони праці у ПрАТ «Санта-Україна»	
Висновки	57
Список використаних джерел	61
Додатки	66

ВСТУП

В сучасних умовах, для результативної діяльності, кожному господарюючому суб'єкту потрібна інформація про економічних партнерів, зацікавлених у налагодженні сталих господарських зв'язків, таку інформацію користувачі отримують з фінансової звітності. Ґрунтуючись на даних фінансового обліку як системи суцільного, безперервного та документального оформлення господарських процесів, впорядкованого узагальнення інформації про стан майна і зобов'язань підприємства, звітність відображає і дає змогу оцінювати результати діяльності, прогнозувати напрямки підвищення ефективності і сприяє формуванню й прийняттю раціональних управлінських рішень.

Одна із основних форм фінансової звітності - Баланс (Звіт про фінансовий стан) відображає всі суттєві зміни у структурі господарських засобів і джерел їх утворення, надає велику за об'ємом інформацію у скомпонованому вигляді користувачам, які беруть участь в управлінні підприємством.

Питання запровадження міжнародних стандартів фінансової звітності, їх основи та практичне застосування постійно перебувають у полі зору вітчизняних науковців. Ці питання завжди були дискусійними як в наукових колах, так і серед фахівців-практиків. Найбільш ґрунтовно свої позиції щодо МСФЗ висвітлювали у своїх наукових працях І. А. Белоусова, Ф. Ф. Бутинець, С. Ф. Голов, В. М. Жук, С. Я. Зубілевич, Г. Г. Кирейцев, М. В. Кужельний, В. П. Пантелеєв, М. С. Пушкар, Л. К. Сук, В. О. Шевчук та ін. Незважаючи на значні наукові напрацювання в цьому напрямку, з прийняттям Н(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», виникло багато питань відносно відповідності фінансової звітності, зокрема Балансу (Звіту про фінансовий стан) вимогам, міжнародних стандартів фінансової звітності.

Метою кваліфікаційної роботи є вивчення облікового забезпечення формування та аналізу Звіту про фінансовий стан на матеріалах вітчизняного швейного підприємства ПрАТ «Санта-Україна»

Для досягнення цієї мети в роботі поставлені такі завдання:

- дослідити генезис бухгалтерського балансу в Україні та світі;
- охарактеризувати техніку складання і аналізу Балансу (Звіту про фінансовий стан);
- надати виробничо-економічну характеристику ПрАТ «Санта-Україна;
- провести аналіз фінансового стану ПрАТ «Санта-Україна;
- дослідити та охарактеризувати порядок формування Звіту про фінансовий стан ПрАТ «Санта-Україна;
- здійснити аналіз Звіту про фінансовий стан ПрАТ «Санта-Україна;
- охарактеризувати організацію охорони праці на ПрАТ «Санта-Україна.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти формування та аналізу Звіту про фінансовий стан.

Об'єктом дослідження – Баланс (Звіт про фінансовий стан) ПрАТ «Санта-Україна».

При викладенні матеріалу в кваліфікаційній роботі були використані законодавчо-нормативні документи, що регламентують порядок формування Балансу (Звіту про фінансовий стан), зокрема, Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Національний (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій тощо. Були також використані літературні джерела з бухгалтерського обліку, економічного аналізу та наукові бухгалтерські джерела.

Аналіз фінансового стану товариства та безпосередньо Балансу (Звіту про фінансовий стан) проводився на основі форм №1 і №2 фінансової

звітності ПрАТ «Санта-Україна» за 2018-2019 роки та інших внутрішніх документів товариства.

Вирішення поставлених завдань досягнуто на основі застосування загальнонаукових методів дослідження: порівняння; групування; розрахунків; середніх і відносних величин тощо. Обробка інформації здійснювалась за допомогою ПЕОМ.

Робота складається зі вступу, чотирьох розділів, висновків та списку використаних джерел. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 66 сторінок до складу яких входить 6 рисунків та 15 таблиць. Список використаних джерел містить 42 найменування.

РОЗДІЛІ

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ТА АНАЛІЗУ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Генезис бухгалтерського балансу в Україні та світі

Виникнення і розвиток бухгалтерського балансу є складовою історії бухгалтерського обліку, вивчення якої дає змогу зрозуміти економічне життя минулих століть, осмислити досвід попередників.

Дослідженню історії бухгалтерського балансу присвятили свої праці багато вітчизняних та іноземних вчених, серед них В.Е. Ануфрієв, Й. Бетге, Н.А. Бреславцева, Ф.Ф. Бутинець, М.І. Кутер, Є.В. Мних, М.Я. Остап'юк, З. Плиса, Я.В.Соколов, К.Ю. Циганков, Л.В. Чижевська. Історичні аспекти бухгалтерського балансу узагальнювалися вченими у розрізі численних наукових шкіл, течій та напрямів.

Формування балансу як форми звітності можна поділити на декілька етапів, які дадуть змогу зрозуміти розвиток цієї категорії та набуття нею властивих ознак і характеристик [10, с. 172; 11, с.227; 16, с. 105–108].

Перший етап – зародження бухгалтерського балансу як економічної категорії.

Баланс вперше згадується в Стародавньому Світі, де він використовувався виключно як система показників, що відображала кількісне співвідношення двох елементів або сторін будь-якої діяльності (доходів і видатків держави, вхідних і вихідних грошових потоків). При цьому використання балансу в облікових процедурах ще не відбувалося (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Розвиток балансу у Стародавньому світі та Середньовіччі

Країна	Вид балансу	Особливості складання та використання балансу
Стародавній Китай	Матеріальний баланс	Використання балансів для контролю за рухом і збереженням цінностей
Стародавня Греція	Баланс окремих господарств, баланс фінансово-кредитних установ	Використання балансів для контролю за рухом коштів від здійснення кредитних операцій
Стародавній Рим	Баланс держави	Складання балансу державного господарства для відображення кошторисних асигнувань та їх виконання, а також найважливіших предметів державної власності (ліси, луки, солеварні, флот)
	Баланс родини	Складання бухгалтерського балансу з використанням подвійного запису у грошовому вимірнику
Середньовічна Італія	Пробний баланс	Складання балансу - процедура пов'язана установами тотожності оборотів по дебету й кредиті рахунків Головної книги
	Баланс підприємства	Використання балансу як однієї із форм звітності, на основі якої інтерпретувалися дані бухгалтерського обліку

Другий етап розвитку балансу «зародження бухгалтерського балансу як облікової категорії» розпочався з моменту появи подвійної бухгалтерії в містах Італії та з двома іменами – Б. Котрульї та Л. Пачолі. Термін «баланс» з'явився в працях В. Котрульї «Про торгівлю і досконалого купця» (1458 р.) і Л. Пачолі «Трактат про рахунки та записи» (1494 р.), в якому зазначалося, що рахунки активів, включаючи особисте майно купця, повинні розміщуватися ліворуч, а джерела їх утворення – праворуч. Так, у балансі з'явилися дві сторони – актив і пасив. У трактаті вперше йдеться про перевірний баланс і баланс як таблицю, що відображає стан майна та його зв'язок з інвентарем.

Третій етап пов'язаний із розвитком балансу у межах різних наукових напрямів, а саме поява новоіталійської форми, засновником якої у 1688 році став Ф. Гаратті. Він запровадив розмежування рахунків на синтетичні й аналітичні, причому аналітичні рахунки велись в окремих допоміжних книгах. Операції з первинних документів відображалися в журналі

хронологічних записів, потім інформація розносилася за рахунками головної книги, узагальнювалася в оборотній відомості, на підставі якої складали баланс [42, с. 153].

Четвертий етап розвитку балансу пов'язаний з формуванням шкіл бухгалтерського обліку, які мали свій погляд на поняття «баланс», «рахунки» і «подвійний запис» і характеризує розвиток балансу в межах облікових теорій (юридична, економічна, математична, процедурна, статична, позитивістська, динамічна, евідинамічна, органічна, теорія абсолютного балансу) [16, с.106].

П'ятий етап – відбувається уніфікація бухгалтерського балансу, розвиток теорії балансознавства та становлення сучасних вимог до складання балансу. Представник німецької школи бухгалтерського обліку І.Ф. Шер у 1890 році визначив, що баланс є рівністю активу і пасиву та побудований у формі рахунків у заключний день операційного періоду. Сьогодні, як і у ті часи, основою балансу є постулат Шера, що характеризує економічну сутність підприємства: $A = P$, де A – актив, P – пасив.

За цією теорією з бухгалтерського балансу виводяться всі облікові положення – дві частини балансу актив і пасив визначають побудову активних та пасивних рахунків, які доповнюють баланс, утворюючи пов'язаний з ним подвійний запис – єдину бухгалтерську систему. Двостороннє поєднання рахунків, визначене балансом, використовується для групування змін у вигляді збільшення та зменшення, які відбуваються з активними та пасивними об'єктами бухгалтерського обліку [16, с.108].

У вітчизняній літературі появу бухгалтерського балансу відносять до середини XIV століття і дотримуються версії, що виникнення подвійної бухгалтерії пов'язано з Л. Пачолі та його «Трактатом про рахунки та записи», який побачив світ у 1494 році, та з книжкою Бенедикта Котрульї, котру було написано в 1458 році, але видано тільки в 1573 році у Венеції.

Під балансом Л. Пачолі розумів процедуру, пов'язану з установленням тотожності оборотів за дебетом та кредитом рахунків Головної книги.

Засновник подвійної бухгалтерії писав: «в этой тетради ничто не может быть занесено в «Дать», чего нет в «Иметь», и взаимно – нельзя поместить в «Иметь» той суммы, которая не занесена в «Дать». Отсюда происходит баланс, который составляется из книги. В сальдо тетради должно оказаться в «Дать» столько же, сколько в «Иметь». Под балансом книги разумеется сложенный в длину лист, на котором перечислены по правой руке все верители, а по левой – все должники, и если сумма страниц «Дать» равна сумме страниц в «Иметь», то этим доказывается, что книга исправна. Баланс книги должен быть равен» [14, с.9].

У «Керівництві конторськими знаннями» К.М. Клінге 1857 року писав, що місячний баланс має за мету довірити перенесення всіх статей із пам'ятної й касової в головну книгу. Місячний або пробний баланс складається із загальних сум, які отримують зі складених дебетових і кредитових сторінок головної книги. Складання чистого балансу здійснюється таким чином, що дебітори з дебетової сторінки головної книги та кредитори з кредитової сторінки тієї самої книги зазначаються в двох стовпчиках, і разом з тим визначаються залишки. При цьому баланс у рахівництві вчений розумів як рівновагу численних рівностей двох або декількох відносно головних сум.

У «Записках про загальне рахівництво» за 1896–1897 рр. вчений Сіверс про баланс зазначив наступне: для місячного складання книги необхідно перш за все бути впевненим, чи правильно все зазначено протягом місяця. Для цього представляється стан рахунків головної книги та три підсумки, – журналу, дебету і кредиту. Таке складання рахунків називають перевірочним, пробним балансом, оскільки однією із цілей його складання є перевірка книги, а іншою – отримання чіткого розуміння кожного рахунку. Ліва сторінка балансу або актив включає всі сальдо за дебетом, що показують нам всі наявні засоби, а права сторінка або пасив включає всі сальдо за кредитом, що показують нашу заборгованість [14, с.11].

В енциклопедичному словнику Брокгауза й Ефрона під балансом розуміють ваги, рівновагу між дебетом і кредитом, причому розрізняють рахунки вхідного балансу, якщо ними відкриваються комерційні книги, й рахунки вихідного балансу, якщо вони виводяться при закритті рахунків. Щоб скласти правильний баланс, необхідно попередньо перевірити всі рахунки, потім урівноважити дебет і кредит. Розрізняють брутто-баланс та нетто-баланс, залежно від того враховані лише дебет і кредит окремих рахунків або всіх рахунків [4, с.24].

Вершиною розвитку економічного напряму облікової думки вважаються праці французьких вчених, зокрема, Е.П. Леоте та А. Гільбо (1819— 1895). Виходячи із положень, запропонованої ними теорії, бухгалтерський баланс є наслідком подвійного запису, синтезом рахунків, що не закрилися. На їхню думку, в основі бухгалтерського балансу лежать рахунки, але разом із тим він є відображенням активів та капіталу підприємства із урахуванням отриманого прибутку. Вченими запропоновано в активі балансу відображати основні засоби, капітальні інвестиції, оборотні активи і збитки, а в пасиві — власний капітал підприємства, заборгованість перед кредиторами, прибуток [4, с.27].

Проаналізувавши зміст економічної категорії «баланс» у середньовічній практиці, можна зробити висновок, що баланс у ті часи розуміли лише як перевірочний, який надавав змогу впевнитися у правильності відображення операцій з господарської діяльності підприємства. На підтвердження цього є ще один досить цікавий факт, що різниця між дебетовими і кредитовими оборотами, яка виникала в результаті арифметичних помилок, списувалася на прибутки чи збитки.

В економічній літературі вітчизняні та зарубіжні автори підтримують ідею трактування балансу або як елемента методу бухгалтерського обліку (Н.В. Дембінський, В.Г. Швець, В.Ф. Палій, Я.В. Соколов, П.Я. Хомин та інші), або як документ, що визначає фінансовий стан діяльності підприємства (Л.В. Чижевська, В.В. Сопко, П.І. Савічев, Кяран Уолш та інші) (табл. 1.2.).

Трактування змісту поняття «Баланс»
вітчизняними та зарубіжними вченими

Автор	Короткий зміст категорії
Баланс як елемент методу бухгалтерського обліку	
Н.В. Дембінський [8]	Бухгалтерський баланс є одним з прийомів узагальненого відображення на певну дату (як правило, на 1-ше число місяця) в грошовій оцінці стану засобів підприємства і джерел їх утворення
В.Г. Швець [39]	Бухгалтерський баланс – це метод узагальнення даних через рахунки і подвійний запис
П.Я. Хомин [34]	Баланс – це елемент діалектичного методу досліджень, який використовується як спосіб узагальнення інформації в будь-якій галузі. До того ж такий елемент, як баланс, потрібен для організації бухгалтерського обліку, оскільки тут він виконує не лише функцію групування й узагальнення інформації, але і функцію внутрішнього безперервного контролю. Остання функція балансу як елемента бухгалтерського обліку ґрунтується на подвійному відображенні господарських операцій у системі кореспонденції рахунків. Однак це не означає, що фінансовий звіт про господарські засоби і джерела їх утворення, який у вітчизняній звітності має однойменну назву «Баланс», є ідентичною категорією, а тому його слід розглядати як елемент методу бухгалтерського обліку. Ідентичність назви зовсім не означає тотожності категорій
М.И. Кутер [15]	Балансовое обобщение как элемент метода бухгалтерского учета венчает процедуру обработки бухгалтерских данных, сводит их в информационную модель финансового состояния экономического субъекта. Информация этой модели, представленная в виде отчетных показателей балансовых строк основной формы финансовой отчетности, выступает несравнимым источником при оценке функционирования хозяйственной единицы, ее производственно-хозяйственной и финансовой деятельности, направленной на совершенствование или развитие всей системы управления предприятием
Баланс як одна з форм фінансової звітності	
П.И. Савичев [23]	Бухгалтерский баланс – это отчетный документ, отражающий в денежной оценке все виды средств, находящихся в распоряжении предприятия по состоянию на определенную дату, в двух разрезах: по источникам получения и целевому назначению средств (пассив); по составу, размещению и фактическому целевому использованию этих средств (актив)
В.В. Сопко [25]	Бухгалтерський баланс – це таблиця, в якій наведено характеристику стану майна господарства за певними ознаками поділу продуктивних сил (основні засоби, матеріали, гроші тощо) у вартісному вираженні і характеристику того самого майна з власницьких відносин (скільки власних і позичених коштів укладено в господарство, господарську діяльність). Перший аспект має назву «актив», другий – «пасив»

Л.В. Чижевська [38]	Бухгалтерський баланс – це спосіб узагальненого відображення в грошовій оцінці стану господарських засобів, власності та зобов'язань на певну дату у формі звітної таблиці, складеної бухгалтером для внутрішніх та зовнішніх користувачів з метою прийняття ними управлінських та інвестиційних рішень
Кяран Уолш [31]	Бухгалтерський баланс – це звіт, який можна порівняти з двигуном певної потужності, генеруючим певний тип енергії у вигляді прибутку. Бухгалтерський баланс – це базовий документ фінансової звітності

Сьогодні, як і у ті часи, основою балансу є постулат німецького вченого І.Ф. Шера, що баланс – це рівність активу і пасиву, крім того, це документ, який побудований у формі рахунків у заключний день операційного періоду.

Структура балансу постійно зазнавала змін одночасно зі змінами в обліку. Бухгалтерський баланс, що діяв до кінця 1938 року, не давав можливості відображати величину власних оборотних засобів підприємства. Починаючи з річного звіту 1949 року, нормативи відображалися як на дату складання балансу, так і на початок року. Слід також зазначити, що з 1951 року групи балансових статей почали називати розділами.

Радянський баланс був інструментом перевірки виконання виробничо-фінансових планів, знаряддям суспільного контролю та планового впливу на процес виробництва. Форма балансу передбачала розподіл активу й пасиву на групи, розділи та статті. Групи позначалися буквами, розділи – римськими цифрами, а статті – номерами [35].

Удосконалюючи чинну форму балансу, П.І. Савічев та І.А. Басманов [23] пропонували відображати фінансові результати та вилучені кошти в самостійному розділі, відокремивши вилучення з прибутку від вилучень зі статутного фонду та інших джерел.

Ю. Івахів [12, с.265] вважав за можливо взагалі виключити вилучені кошти з балансу, при цьому зберігаючи в ньому тільки частину прибутку, що залишилася в обігу.

Своє бачення щодо удосконалення чинного балансу, який стане більш показовим, інформативним та реальним, подав Я.В. Шеверя [40], запропонувавши актив балансу побудувати за наступними розділами:

- основні засоби;
- оборотні засоби загального призначення (такі, що нормуються та не нормуються);
- оборотні засоби спеціального призначення;
- капітальні вкладення.

У свою чергу, В. М. Пархоменко [18] побудував баланс за принципом важливості інформації для управління та виділив лише три розділи:

- оборотні засоби загального призначення (такі, що нормуються та не нормуються);
- спеціальні оборотні засоби;
- основні засоби та капітальні вкладення.

Узагальнюючи інформацію щодо структури бухгалтерського балансу 30–90-х років ХХ ст. можна зробити висновок, що баланс був представлений як загальний рахунок, коли його статті наводили інформацію синтетичних рахунків, а інколи навіть субрахунків. Така звітна форма балансу подібна до Головної книги, що спонтанно спричинила підхід до балансу як до елемента методу бухгалтерського обліку й звітності.

З 1 січня 1992 року встановлені нові форми бухгалтерського балансу та фінансової звітності. Актив балансу був побудований за такими розділами:

- основні засоби та вкладення;
- запаси та витрати;
- грошові кошти, розрахунки та інші активи.

Пасив балансу:

- джерела власних коштів;
- кредити та інші позичені кошти;
- розрахунки та інші пасиви.

З 1999 року ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності регламентується положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку, які розробляються й вдосконалюються з урахуванням вимог міжнародних стандартів та особливостей системи обліку, що склалася в Україні.

Відповідно до П(С)БО №2 «Баланс», який діяв до 2013 року, структура бухгалтерського балансу мала наступний вигляд: актив – необоротні активи, оборотні активи, витрати майбутніх періодів; пасив – власний капітал, забезпечення наступних витрат і платежів, довгострокові зобов'язання, поточні зобов'язання та доходи майбутніх витрат.

Однак, у зв'язку з набуттям чинності П(С)БО27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 07 листопада 2003 року №617, П(С)БО30 «Біологічні активи», затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 18 листопада 2005 року №790, та П(С)БО №32 «Інвестиційна нерухомість» – наказом Міністерства фінансів України від 02 липня 2007 року №779, відбулися зміни у структурі бухгалтерського балансу.

На сьогодні зміст і форма балансу (Звіту про фінансовий стан) визначається нормативним документом, а саме Національним Положенням (Стандартом) бухгалтерського обліку № 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» № 73 від 07.02.2013 [49] (рис.1.1).

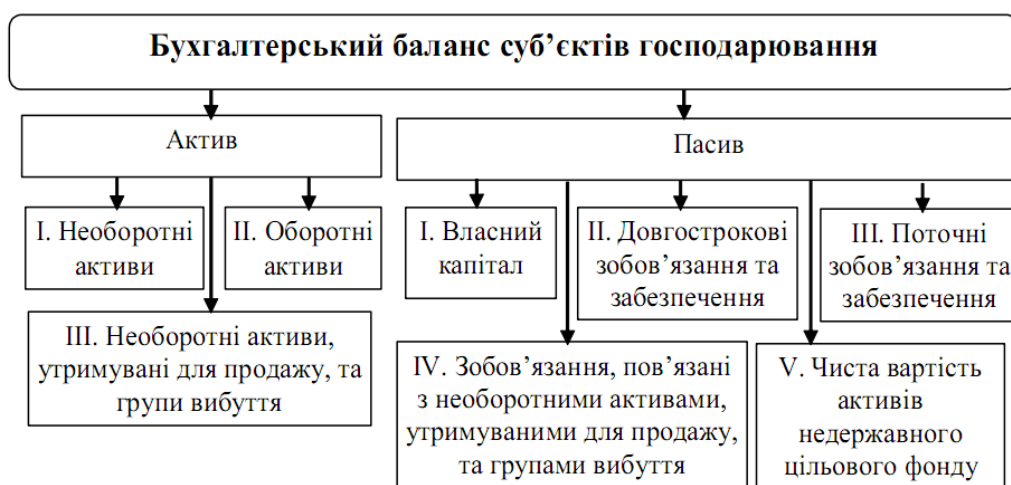

Рис. 1.1. Структурні складові бухгалтерського балансу

Підсумовуючи вищевикладене, можемо стверджувати, що Баланс як одна із центральних економічних категорій використовується в економічному житті з давніх часів. Загалом балансові теорії, обґрунтовуючи в різний спосіб метод подвійного запису, суттєво вплинули на теорію обліку загалом. Константою в різних теоріях було те, що ці зміни не можуть порушити балансового рівняння між активом і пасивом. Значення балансу полягає в тому, що він є інформаційною базою фінансового аналізу, основною метою якого є вчасне виявлення й усунення недоліків у фінансовій діяльності та знаходження резервів для поліпшення фінансового стану і платоспроможності підприємства.

1.2. Облікове забезпечення як інформаційна база для формування Звіту про фінансовий стан

Бухгалтерський баланс (Звіт про фінансовий стан) складається на основі бухгалтерських записів, підтверджених відповідними первинними документами. Статті Балансу повинні бути узгодженими та дорівнювати залишкам на аналітичних та синтетичних рахунках у Головній книзі на кінець звітного періоду, з якої кінцеве сальдо за рахунками переноситься до відповідних статей балансу.

Інформаційне забезпечення балансу підприємства є досить важливим процесом його складання. Така важливість обґрунтовується тим, що вся інформація відображена в балансі проходить певний етап обробки та систематизацію даних, велика кількість інформації узагальнюється та коригується.

Тому спеціалістам в цій галузі потрібно ретельно та правильно фіксувати усі господарські операції у відповідні документи протягом усього періоду діяльності підприємства. Інформація, яка представлена у балансі, є

декількох видів: вхідна та вихідна, статистична, фінансова, управлінська, документальна, усна, підтверджена, не підтверджена, достатня, неповна тощо. Всі види інформації створюють на підприємстві свого роду інформаційну систему, яка в свою чергу фіксує, реєструє, обробляє та аналізує всі дані, які використовуються у фінансово-господарській діяльності підприємства. Але потрібно пам'ятати, що надмірна кількість інформації у звітах також є негативним фактором для користувачів, які її використовують, тому інформацію потрібно обробити, проаналізувати так, щоб її не було надміру, але і було б достатньо, щоб приймати ефективні рішення щодо покращення показників звітності та фінансово-господарського стану підприємства [3, с. 86-89].

Заключним етапом формування облікової інформації на підприємстві є складання фінансової, податкової, внутрішньої та статистичної звітності на підставі даних бухгалтерського обліку для задоволення інформаційних потреб стейкхолдерів (рис. 1.2).

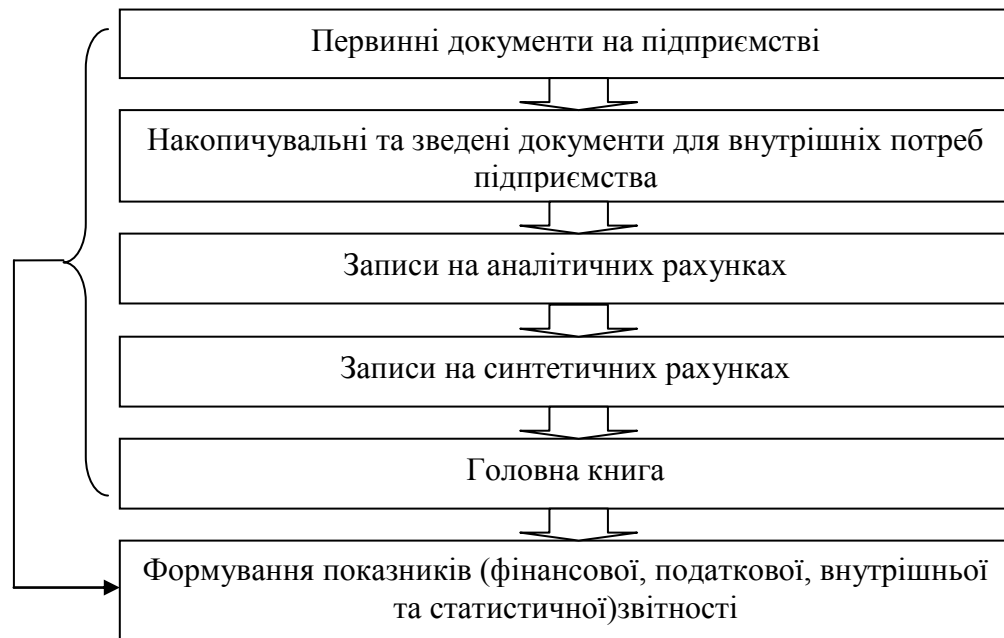

Рис. 1.2. Загальна схема здійснення облікових записів на підприємстві з подальшим формуванням показників звітності

О.Ф. Томчук та Н.В. Вацілова [28, с. 101] узагальнивши напрацювання науковців та вчених пропонують інформаційну систему, що має певні етапи накопичення та обробки всієї інформації (рис. 1.3).

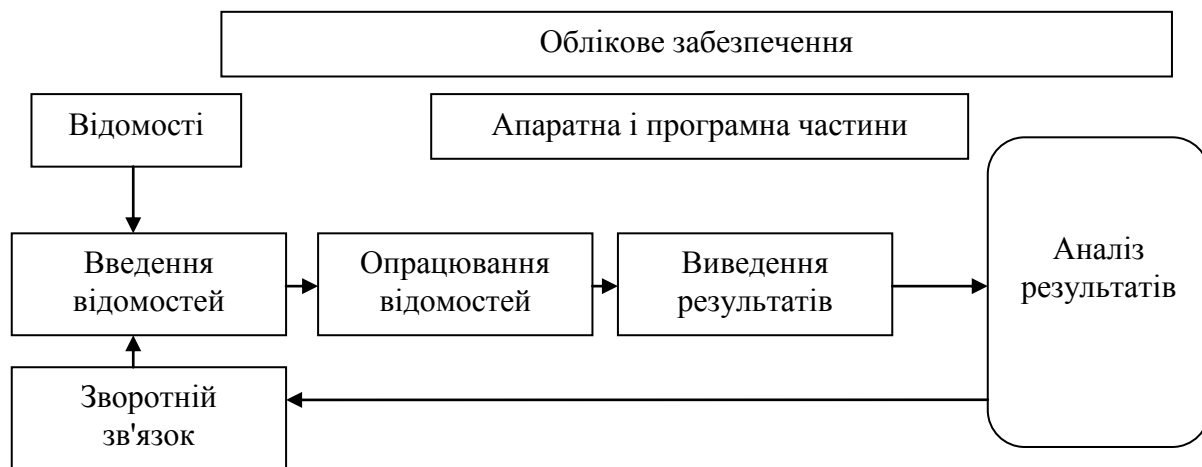

Рис. 1.3. Структура інформаційної системи для формування Звіту про фінансовий стан

Розглянувши таку систему, можна зробити висновок, що вона є безперервною та динамічною, тому, що вся інформація, яка входить та виходить від неї є обробленою, узагальненою та проходить чи має пройти етап аналізу. Як стає зрозуміло, дана категорія є важливою в першу чергу для користувачів фінансової звітності. Потрібно чітко розмежовувати хто є цими користувачами, і яка саме інформація їх цікавить для вмілого керування своїм бізнесом.

З метою удосконалення методології складання бухгалтерської фінансової звітності на підприємствах рекомендовано поетапне здійснення вибору облікової політики, обґрунтована сукупність принципів, методів, прийомів ведення бухгалтерського обліку в залежності від впливу факторів зовнішнього і внутрішнього середовищ [17, с. 82-86].

В нинішніх реаліях, облікове забезпечення все більше стає одним з основних важелів в умовах діджиталізації суспільства. Трансформаційні процеси потребують нових, сучасних підходів до збирання та використання потоку інформації, зокрема інформації в системі бухгалтерському обліку.

Для всіх суб'єктів господарювання, в т.ч. й для державних органів найбільш поширеним джерелом інформації є фінансова звітність, зокрема Звіт про фінансовий стан, який формується та складається бухгалтерською службою.

1.3.Методичні засади аналізу Звіту про фінансовий стан

Для оцінки поточного та прогнозного фінансового стану, напрямів розвитку підприємства, з'ясування можливості підвищення ефективності роботи кожне підприємство проводить фінансовий аналіз. Інформація, що виступає основою для прийняття управлінських рішень, відображається у фінансовій звітності. Бухгалтерський баланс (Звіт про фінансовий стан) є найінформаційнішою формою звітності для здійснення аналізу й оцінки фінансового стану підприємства. Саме тому, дослідження Звіту про фінансовий стан як основного джерела інформації для проведення аналізу на підприємстві є важливим та актуальним питанням для дослідження.

Дослідження бухгалтерського балансу дає можливість одержати узагальнену інформацію про активи і їх джерела у вартісному вимірнику на певну дату, визначити ступінь забезпеченості підприємства власними оборотними коштами, встановити, за рахунок яких статей змінився розмір оборотних коштів, оцінити загальний фінансовий стан підприємства навіть без розрахунків аналітичних показників.

Актуальним питанням сьогодення виступає оволодіння методикою, послідовністю аналізу балансу, яка надає можливість об'єктивно оцінити ефективність господарської діяльності та виробити обґрунтовані управлінські рішення для виявлення та використання резервів покращення функціонування виробничих ресурсів підприємства.

Аналіз фінансової звітності – це процес, за допомогою якого порівнюються результати діяльності підприємства та минулий і теперішній фінансовий стан підприємства [36, с. 41].

Як стверджує Тарасенко О. І., основною метою аналізу бухгалтерського балансу є виявлення так званих слабких статей балансу і відстеження їх динаміки. Наявність «вузьких» місць буде свідчити в першу чергу про неефективну роботу підприємства у досліджуваному періоді і про поганий фінансовий стан, який утворився в результаті незадовільної роботи. Про наявність вказаних проблем будуть свідчити кредиторська заборгованість, прострочені позики, непокриті збитки і т.д.) [27, с. 134].

На основі Звіту про фінансовий стан, фінансові аналітики визначають напрями аналізу підприємства (рис. 1.4) [5, с.66].

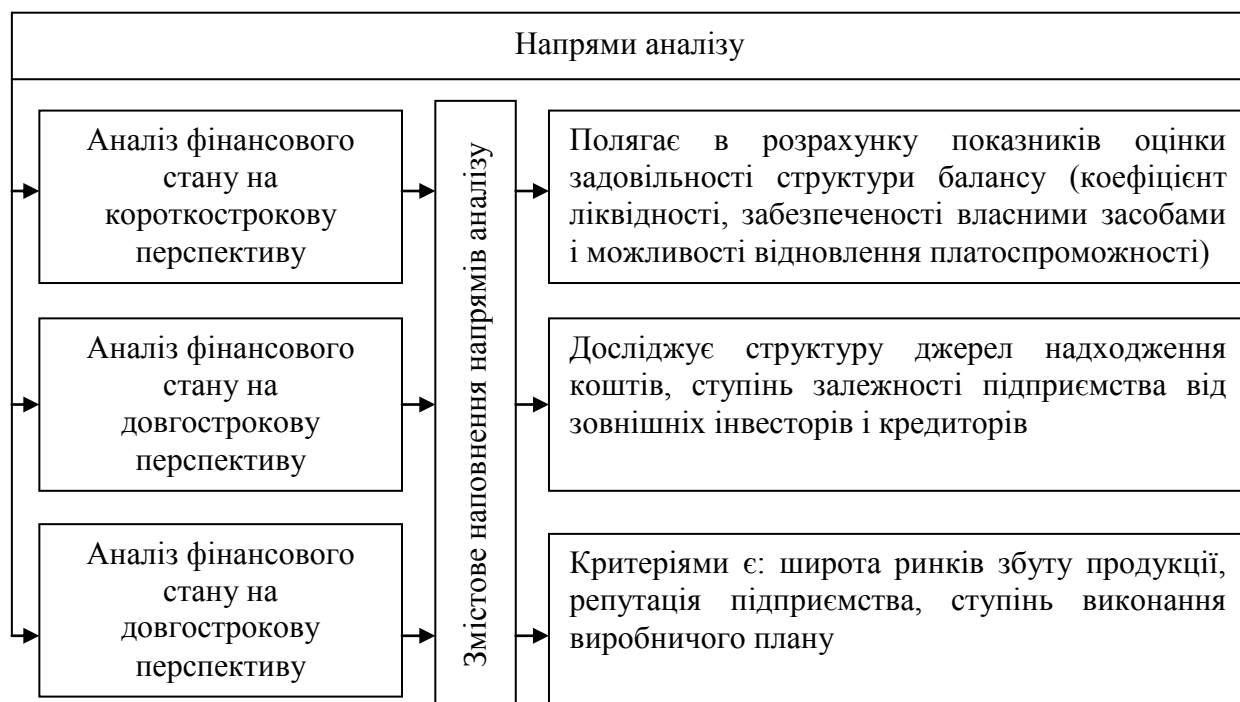

Рис.1.4. Основні напрями аналізу для реальної оцінки фінансового стану

Практикою аналізу вироблено низку основних прийомів для аналізу (читання) фінансової звітності

підприємства, серед яких можна виділити такі:

- горизонтальний аналіз;

- вертикальний аналіз;
- трендовий аналіз;
- аналіз відносних показників (фінансових коефіцієнтів);
- порівняльний аналіз;
- факторний аналіз [20, с. 343].

Історично фінансовий стан підприємства визначався рівнем його забезпеченості необхідними грошовими коштами для здійснення звичайної господарської діяльності. В сучасних умовах фінансовий стан ототожнено з фінансовою конкурентоспроможністю, зокрема кредитоспроможністю, платоспроможністю, забезпеченістю фінансовими ресурсами, спроможністю фінансувати свою діяльність.

Вважається, що бухгалтерський баланс підприємства є найбільш інформативною формою звітності для здійснення аналізу та оцінки фінансового стану підприємства. За своєю будовою баланс є двосторонньою таблицею [32, с. 337-341; 28, с. 152-159].

Вітчизняні вчені Т.А. Піхняк і О.А. Піхняк [5, с. 67] в своєму дослідженні узагальнюють послідовність аналізу Звіту про фінансовий стан, що здійснюється в процесі поточної діяльності підприємств табл.1.3.

Таблиця 1.3

Етапи аналізу бухгалтерського балансу на підприємстві

Етап	Назва етапу	Показники, які розраховуються
Аналіз активу балансу		
1 етап	Аналіз валюти бухгалтерського балансу	Розрахунок абсолютного і відносного відхилення валюти балансу
2 етап	Аналіз активу бухгалтерського балансу:	Розрахунок абсолютного і відносного відхилення за видами активів, частки окремих видів активів у загальній їх вартості, зміни питомої ваги окремих видів активів у загальній вартості активів, рентабельності активів
	а) Аналіз необоротних активів: - основних засобів; - аналіз нематеріальних активів; - аналіз довгострокових фінансових інвестицій	Розрахунок абсолютного і відносного відхилення необоротних активів та їх видів, частки окремих видів необоротних активів у загальній вартості активів та загальній вартості необоротних активів

	б) Аналіз оборотних активів: - аналіз запасів; - аналіз грошових коштів та їх еквівалентів; - аналіз дебіторської заборгованості	Розрахунок абсолютного і відносного відхилення оборотних активів та їх видів, частки окремих видів оборотних активів у загальній вартості активів та загальній вартості оборотних активів
Аналіз пасиву балансу		
3 етап	Аналіз пасиву балансу: - аналіз власного капіталу; - аналіз залученого капіталу; - аналіз поточних зобов'язань	Розрахунок абсолютного і відносного відхилення величини власного капіталу та зобов'язань, частки окремих видів власного капіталу та зобов'язань у загальній вартості власного капіталу та зобов'язань, співвідношення власного і залученого капіталу.
Аналіз ліквідності балансу		
4 етап	Аналіз ліквідності балансу	Розрахунок показників ліквідності балансу ($A1 > П1$; $A2 > П2$; $A3 > П3$; $A4 < П4$)
Аналіз платоспроможності		
5 етап	Аналіз платоспроможності	Розрахунок зміни чистого оборотного капіталу, коефіцієнта абсолютної платоспроможності, коефіцієнта термінової платоспроможності, коефіцієнта проміжної платоспроможності, коефіцієнта загальної платоспроможності
Аналіз фінансової стійкості		
6 етап	Аналіз фінансової стійкості	Розрахунок абсолютних (власного оборотного капіталу, капіталу для формування запасів та покриття витрат) та відносних величин (коефіцієнта автономії, фінансової залежності, фінансового ризику, маневрування власним капіталом, нагромадження амортизації, майна виробничого призначення)
Аналіз кредитоспроможності		
7 етап	Аналіз кредитоспроможності	Розрахунок обсягу, структури та динаміки кредитів, зміни частки довгострокових та короткострокових кредитів, коефіцієнта забезпеченості кредитами

Діяльність підприємств можна вважати успішною, а фінансовий стан стабільним, якщо виконується низка критеріїв:

- грошові кошти та їх еквіваленти зростають у кінці періоду по відношенню до початку звітної періоду, швидкість їх зростання більша, ніж рівень інфляції;

- оборотні активи демонструють позитивну динаміку зростання у рівних умовах по відношенню до темпів зростання необоротних активів та поточних зобов'язань;
- обсяг та динаміка зростання довгострокового позикового та власного капіталу вище відповідних показників по необоротним активам;
- частина власного капіталу в грошових коштах балансу не перевищує 50%;
- кредиторська та дебіторська заборгованість відповідає за обсягом одна одній;
- у балансі відсутні непокриті збитки [22, с. 88].

Таким чином, проведене дослідження дозволяє стверджувати, що саме Звіт про фінансовий стан є найінформаційнішою формою звітності для проведення аналізу та оцінки фінансового стану підприємства. Наведено методiku аналізу бухгалтерського балансу, що здійснюється в процесі поточної діяльності підприємств та визначено її переваги.

РОЗДІЛ 2

ВИРОБНИЧО-ЕКОНОМІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ТА АНАЛІЗ ФІНАНСОВОГО СТАНУ ПрАТ «САНТА-УКРАЇНА»

2.1. Виробничо-економічна характеристика ПрАТ «Санта Україна»

Дипломна робота виконувалась на матеріалах Приватного акціонерного товариства «Санта Україна», що знаходиться в місті Первомайськ Миколаївської області.

Історія створення товариства починається з 1945 року минулого століття, саме в 1945 році 19 травня була створена об'єднана взуттєво-швейна фабрика на території на той час вже колишнього миловарного заводу. В 1946 році Первомайська швейна фабрика виділилася в самостійне підприємство. Фабрика набирала швидких обертів у повоєнні роки, що спонукало до розширення території. Протягом 1959-1965 років було побудовано і здано в експлуатацію два нових виробничих корпуси. Підприємство працювало у дві зміни, а кількість працівників налічувала більше однієї тисячі чоловік. У 1986 році було здано в експлуатацію новий чотирьох поверховий виробничий корпус з їдальнею на 160 місць, підприємство переведенно у однозмінний режим роботи.

У 1992 році підприємство було приватизовано і змінено форму власності на колективну.

Нині Приватне акціонерне товариство «Санта Україна» налічує 3 пошивочних цеха, розкрійний та експериментальний цехи. Процес створення нових моделей починається в експериментальному відділі. Тут майбутні моделі проходять весь шлях від розроблення крою, відшивання дослідних зразків, тиражування лекал для швейних цехів, що надійшли з відділу САПР підприємства до кінцевого розрахунку витрат матеріалу для кожної окремої

моделі

В розкрійному цеху деталі розкрояють відповідно до лекал, відбувається контроль якості, маркування та комплектування деталей, їх подальший розподіл для швейних цехів.

В швейних цехах одяг відшивається та проходить контроль якості. А вже потім, пройшовши всі перевірки на якість та відповідність стандартам, український одяг потрапляє до Європи.

На підприємстві також функціонує оздоровча дільниця, де ведуть прийом лікарі-вузькі спеціалісти: гінеколог, стоматолог, терапевт, а також працює кабінет фізичних процедур і масажу. Функціонує власна їдальня, працівників забезпечують хлібом, випеченим в пекарні підприємства.

Використання сучасних технологій, матеріалів, устаткування дозволяє виготовляти високоякісну і конкурентоздатну продукцію, визнану такими відомими торговими марками, як Laura Ashley, Next, MARKS&SPENCER, Bonita, Canda, Mexx, Prenatal, Dolce Gabana. Крім того, ПРАТ «Санта Україна» співпрацює з торговими фірмами внутрішнього ринку, які завдяки різноманітності асортименту я високої якості продукції стрімко розвиваються.

Асортимент продукції, що випускається включає:

- сорочки чоловічі, дитячі,
- блузи жіночі, дитячі,
- спідниці,
- брюки,
- шорти.

Керівництво підприємства постійно працює над удосконаленням виробничого процесу з метою зниження витрат на виробництво продукції, підвищення продуктивності праці робочих, поліпшення якості продукції, що випускається. Воно оснащено системою САПР CONSULT+ для конструювання моделей і підготовки їх до розкрою, пресами для дублювання деталей «Каннегиссер», стрічковими машинами розкрою, швейним

устаткуванням таких фірм, як «Пфафф», «Дюркопп», «Текстіма», «Джуки» та інші.

Інформація про обсяги виробництва основних видів продукції ПрАТ «Санта Україна» представлена у табл.2.1.

Таблиця 2.1

Інформація про обсяги виробництва основних видів продукції

№ з/п	Основні види продукції	Обсяг виробництва								
		у натуральній формі (фізична од. вим.)			у грошовій формі (тис.грн.)			у відсотках до всієї виробленої продукції		
		2017	2018	2019	2017	2018	2019	2017	2018	2019
1	Виробництво верхнього одягу	218000	197400	183080	37697,9	334358	33448	94	94	92
2	Виробництво спіднього одягу	13800	12600	15920	1570,3	21342	2908	6	6	8
Разом		231000	210000	199000	39268,2	355700	36356	100	100	100
План на 2020 рік		170000			27500			100		

Відповідно інформації викладеній в табл.2.1 робимо висновок, що основна увага, більше 90%, протягом трьох років досліджуваного періоду, зосереджена на виробництві верхнього одягу. Виробництво спіднього одягу в загальному обсягу виробництва складає менше 10%. Щороку спостерігаємо зменшення загального обсягу виробництва, як у натуральній, так і у грошовій формах. Так у 2018 році загальний обсяг виробництва зменшився в порівнянні з 2017 роком на 9%, а у 2019 році в порівнянні з 2018 роком на 5%. Якщо врахувати планову інформацію на 2020 рік, аналогічно спостерігається зменшення значення цих показників.

З метою проведення оцінки ефективності діяльності підприємства проведемо аналіз його виробничо-господарської діяльності за основними техніко-економічними показниками табл.2.2. Аналіз проведемо застосовуючи фінансову звітність досліджуваного підприємства за 2017-2019 роки.

Таблиця 2.2

Основні показники фінансово - господарської діяльності

Найменування показників	2017	2018	2019	2018/2017		2019/2018	
				+, -	%	+, -	%
Усього активів	19633	21470	19946	+1837	+9,4	-1524	-7
Основні засоби (залишкова вартість)	13203	13972	15146	+769	+5,8	+1174	+8,4
Запаси	2584	2087	2246	-497	-19,2	+159	+7,6
Сумарна дебіторська заборгованість	1506	3840	836	+2334	+155	-3004	-78
Грошові кошти та їх еквіваленти	2157	797	1562	-1360	-63	+765	+96
Нерозподілений прибуток	136	28	-1565	-108	-79	-1593	-5689
Власний капітал	15003	14901	13336	-102	-0,7	-1565	-10,5
Статутний капітал	636	636	636	-	-	-	-
Поточні зобов'язання	4630	6569	6610	+1939	+42	+41	+0,6
Чистий прибуток (збиток)	136	28	-1565	-108	-79	-1593	-5689
Середньорічна кількість акцій (шт.)	254592	254592	254592	-	-	-	-
Чисельність працівників на кінець періоду	310	305	274	-5	-1,6	-31	-10,2

Аналізуючи динаміку зміни основних показників фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Санта Україна» спостерігаємо:

Загальна вартість активів у 2018 році зросла на 1837 тис.грн, що становить 9,4% та зменшилася на 1524 тис.грн., що становить 7% у 2019 році. Такі зміни у 2018 році відбулися, в основному, за рахунок оновлення складу основних засобів, придбання транспортних засобів та виникнення дебіторської заборгованості – несвоєчасний розрахунок за послуги з переробки давальницької сировини. У 2019 році зниження загальної вартості активів пояснюється значним зниженням показника дебіторської заборгованості.

Щодо показника нерозподіленого прибутку, в т.ч. і чистого прибутку, то спостерігаємо його зменшення на 108 тис.грн. (79%) у 2018 році та на 1593 тис.грн. (5689%) у 2019 році. Пояснюється така зміна, перш за все, зменшенням об'ємів виробництва. Відповідно, спостерігаємо зміну, у бік зменшення, у структурі загальної вартості власного капіталу ПрАТ «Санта Україна»: на 102 тис.грн. (0,2%) у 2018 році і на 1565 тис.грн. (10,5%) у 2019

році. Показник статутного (zareestrowanogo) kapitalu залишався незмінним протягом досліджуваного періоду.

Вартість поточних зобов'язань ПрАТ «Санта Україна» зросла на 139 тис.грн. (42%) у 2018 році і на 41 тис.грн. (0,6%) у 2019 році. Зміни спровоковані збільшенням кредиторської заборгованості з оплати праці працівникам та збільшенням кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги.

Середньорічна кількість і вартість акцій протягом досліджуваного періоду не змінювалася.

Щодо чисельності працівників, то протягом досліджуваного періоду спостерігаються зміни у середньообліковій чисельності штатних працівників ПрАТ «Санта Україна», їх кількість щороку зменшується. Рівень зміни кількості штатних працівників склав -12% у 2019 році в порівнянні з 2017 роком. В той же час середня чисельність позаштатних працівників та осіб, які працюють за сумісництвом та чисельність працівників, які працюють на умовах неповного робочого часу залишається незмінною.

2.2. Аналіз фінансового стану ПрАТ «Санта-Україна»

В оцінці фінансового стану підприємства використовують різні методичні підходи. Одним з них є використання фінансових показників (коефіцієнтів), які показують зміни в результатах господарської діяльності та визначають тенденції та структуру таких змін. На основі оцінки фінансового стану підприємства ідентифікують проблеми, що мають місце на підприємстві та розробляють напрями їх вирішення.

Отже, оцінку фінансового стану ПрАТ «Санта Україна» проведемо шляхом вирахування системи стандартних економічних показників, які

характеризують фінансово-господарський стан суб'єктів господарювання та обґрунтуємо їх значення та динаміку змін.

Зазвичай такий аналіз розпочинають із розрахунку групи фінансових показників, які характеризують платоспроможність підприємства і демонструють його ліквідність. Перш ніж розрахувати основні фінансові показники, що дозволять говорити про ступінь ліквідності і платоспроможності ПрАТ «Санта Україна», згрупуємо його активи за ступенем ліквідності:

A1 - найбільш ліквідні активи;

A2 - активи, які швидко реалізуються;

A3 - активи, які повільно реалізуються;

A4 - активи, які важко реалізуються (табл.2.3).

Таблиця 2.3

Групування активів ПрАТ «Санта Україна» за ступенем їх ліквідності

Вид активу	2017		2018		2019		2018/2017		2019/2018	
	Сума	Питома вага, %	Сума	Питома вага, %	Сума	Питома вага, %	+-	%	+-	%
A1	2157	11	797	4	1562	8	-1360	-63,05	+765	+95,98
A2	1506	8	3840	18	836	4	+2334	+154,9	-3004	-78,23
A3	2764	14	2699	13	2261	11	-65	-2,35	-438	-16,23
A4	13206	67	14134	65	15287	77	+928	+7,03	+1153	+8,16
Разом	19633	100	21470	100	19946	100	+1837	+9,36	-1524	-7,1

Найвищу питому вагу у складі активів підприємства займають активи, які важко реалізуються – необоротні активи, протягом усіх років досліджуваного періоду, найнижчу – найбільш ліквідні активи. Позитивним результатом будь-якого підприємства є збільшення вартості найбільш ліквідних активів. На досліджуваному підприємстві у 2018 році, в порівнянні з 2017 р. спостерігається значне зниження вартості найбільш ліквідних активів на 63,05%, в той же час ситуація дещо стабілізується у 2019 році і

вартість найбільш ліквідних активів зростає майже вдвічі, 95,98% в порівнянні з 2018 роком.

Більш чітко можна говорити про ліквідність активів підприємства після аналізу його коефіцієнтів ліквідності (табл.2.4).

Таблиця 2.4

Показники ліквідності ПрАТ «Санта Україна»

Назва показника	2017	2018	2019	2018/2017		2019/2018	
				+: -	%	+: -	%
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,466	0,121	0,236	-0,345	-74,03	+0,115	+95,04
Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,830	0,799	0,365	-0,031	-3,73	-0,434	-54,32
Коефіцієнт загальної ліквідності (покриття)	1,388	1,117	0,705	-0,271	-19,52	-0,412	-36,88

Згідно даних, представлених в табл.2.4 стверджуємо про високе значення коефіцієнта поточної ліквідності у 2017 та 2018 роках, незважаючи на його падіння на 3,73% у 2018 році.

Досліджуване товариство спроможне було погасити 47% поточних зобов'язань у 2017 році, 12% - у 2018 році та майже 24% у 2019 році. Про це свідчать результати коефіцієнту абсолютної ліквідності. Як видно з розрахунків, значне падіння даного коефіцієнта спостерігається у 2018 році на 74%, в 2019 році значення зростає на 95% порівняно з 2018 роком, но в той же час залишається критично низьким в порівнянні з 2017 роком.

Високі значення коефіцієнту загальної ліквідності демонструють спроможність ПрАТ «Санта Україна» забезпечити свої короткострокові зобов'язання за найбільш легкорезалізуємою частиною активів. Саме цей показник надає найбільш загальну оцінку ліквідності активів. Показник знаходиться в межах нормативного значення.

Про фінансову стійкість підприємства можна говорити як про надійно-гарантовану платоспроможність у звичайних умовах господарювання.

Інформацію про цю платоспроможність отримуємо через розраховані показники фінансової стійкості ПрАТ «Санта Україна» (табл.2.5).

Таблиця 2.5

Показники фінансової стійкості ПрАТ «Санта Україна»

Показник	2017	2018	2019	2018/2017		2019/2018	
				+: -	%	+: -	%
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,764	0,694	0,669	-0,07	-9,16	-0,025	-3,6
Коефіцієнт фінансової залежності	1,309	1,441	1,496	+0,132	+10,08	+0,055	+3,82
Коефіцієнт заборгованості	0,236	0,306	0,331	+0,07	+29,66	+0,025	+8,17
Відношення заборгованості до власного капіталу	0,309	0,441	0,496	+0,132	42,72	+0,055	+12,47

Значення показника фінансової незалежності – коефіцієнта автономії, демонструє частину своїх активів, яку компанія здатна профінансувати за рахунок власних фінансових ресурсів. Значення цього коефіцієнта високе, що свідчить про високу стійкість товариства у середньостроковій перспективі. Наприклад, у 2017 році ПрАТ «Санта Україна» здатна була профінансувати 76,4% активів за рахунок власного капіталу, у 2018 - 69,4%, у 2019 – 66,9%. Тобто, протягом досліджуваного періоду спостерігається незначне зменшення значення даного показника: на 9,16% у 2018 році та 3,6% у 2019 році.

Індикатором фінансової стійкості, який вказує на здатність ПрАТ «Санта Україна» проводити прогнозовану діяльність в довгостроковій перспективі є коефіцієнт фінансової залежності. Його значення, протягом досліджуваного періоду, знаходиться в межах нормативного і вказує на вартість фінансових ресурсів, які використовує підприємство на кожну гривню власного капіталу. Даний показник показує взаємооберненість від показника фінансової незалежності. Зміни проказника, протягом досліджуваного періоду є незначними: +10,08% у 2018 році і +3,82% у 2019 році.

Коефіцієнт заборгованості ПрАТ «Санта Україна» протягом 2017-2019

років зростає на 29,66% у 2018 році порівняно з 2017 роком і на 8,17% у 2019 році порівняно з 2018 роком. Відповідно, зростає і показник відношення заборгованості до власного капіталу на 42,72% у 2018 році та 12,47% у 2019 році. Фінансові ризики підприємства знаходяться на прийнятному рівні.

Стійкість та стабільність фінансового стану підприємства обумовлена його діловою активністю (табл.2.6).

Таблиця 2.6

Показники ділової активності ПрАТ «Санта Україна»

Назва показника	2018	2019	2019/2018	
			+; -	%
Оборотність дебіторської заборгованості	20,4	22,23	+1,83	+8,97
Оборотність кредиторської заборгованості	33,73	23,64	-10,09	-29,91
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	17,88	16,41	-1,47	-8,22
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	10,82	15,43	+4,61	+42,61
Оборотність постійних активів	2,89	2,47	-0,42	-14,53
Оборотність активів	1,92	1,75	-0,17	-8,85
Оборотність чистих активів	2,48	2,57	+0,09	+3,63
Оборотність товарно-матеріальних запасів	14,49	14,32	-0,17	-1,17
Період обороту товарно-матеріальних запасів, днів	25,18	25,47	+0,29	+1,15
Тривалість операційного циклу, днів	43,07	41,88	-1,19	-2,76
Тривалість фінансового циклу, днів	32,25	26,44	-5,81	-18,02

Проводячи загальний висновок по показникам ділової активності ПрАТ «Санта Україна» слід зазначити, що всі вони протягом 2018-2019 років залишалися практично на незмінному рівні, окрім показника періоду погашення кредиторської заборгованості, значення якого у 2019 році зросло

на 42,6%, поясненням такої зміни є різкий ріст розміру поточної кредиторської заборгованості, мова про яку йшла вище.

Слід зазначити, що досліджуване підприємство більш як 90% сировини переробляє на давальницьких умовах, тому дані представлені в табл.2.13 демонструють лише 10% від загальної інформації щодо діяльності товариства. Немає доречності здійснювати повну характеристику даним показникам.

Заключним кроком в аналізі фінансового стану ПрАТ «Санта Україна» розглянемо вплив ліквідності і платоспроможності на здатність генерувати прибуток. В такому взаємозв'язку слід розглянути такий аспект діяльності підприємства як рентабельність. Це і якісний і кількісний показник ефективності його діяльності (табл.2.7).

Таблиця 2.7

Показники рентабельності ПрАТ «Санта Україна»

Показники прибутковості	2018	2019	2019/2018	
			+; -	%
Рентабельність активів	0,136	-7,557	-7,693	-5656
Рентабельність власного капіталу	0,187	-11,085	-11,272	-6027
Рентабельність продажу	-5,502	-6,590	-1,088	-20
Рентабельність чистих активів	0,187	-11,085	-11,272	-6027
Рентабельність оборотних активів	-31,665	-40,000	-8,335	-26,32
Фондовіддача	2,91	2,50	-0,41	-14,09

Дані аналізу свідчать про те, що ПрАТ «Санта Україна» являється нерентабельним підприємством, хоч і просліджується тенденція до збільшення головних показників рентабельності. Цей момент пояснюється тим, що підприємство немає власних оборотних засобів для переробки, а працює переважно на давальницькій сировині.

Як загальний висновок можна сказати, що фінансовий стан ПрАТ «Санта Україна» в досліджуваному періоді, 2017-2019 роки, був задовільним.

Протягом звітного періоду не відбувалось подій, які могли б суттєво вплинути на фінансово-господарський стан товариства та призвести до значної зміни вартості його цінних паперів.

РОЗДІЛ 3

ФОРМУВАННЯ ТА АНАЛІЗ ЗВІТУ ПРО ФІНАНСОВИЙ СТАН

ПРАТ «САНТА-УКРАЇНА»

3.1. Порядок формування Звіту про фінансовий стан ПрАТ «Санта Україна»

Бухгалтерський облік у ПрАТ «Санта Україна» організований відповідно до Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні», Національних та міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, а також наказу «Про облікову політику підприємства».

Для відображення зведеної інформації бухгалтерського обліку товариство застосовує журнально – ордерну форму обліку.

Обробка облікової інформації здійснюється автоматизовано за допомогою комп'ютерної техніки та бухгалтерської програми 1С.

Звітність до всіх контролюючих органів складається та подається у встановлені строки в електронному вигляді за допомогою програми «М.Е.Дос».

Для зв'язку з банківською установою, що обслуговує ПрАТ «Санта Україна» (Публічне акціонерне товариство «Райффайзен Банк Аваль») застосовують програму «Клієнт-банк».

Стосовно основних положень облікової політики зазначимо що на досліджуваному підприємстві:

- використовується Робочий план рахунків із використанням рахунків першого, другого та третього порядку, розроблений на підставі плану рахунків затвердженого наказом Міністерства Фінансів України № 291 від 21.12.1999 року;

- облік витрат ведеться на рахунках 9 класу «Витрати діяльності»;
- нарахування амортизації основних засобів проводиться прямолінійним методом, амортизація МНМА нараховується у першому місяці використання в розмірі 100 % аналогічно прямолінійним методом;
- оцінка незавершеного виробництва проводиться відповідно до фактичної собівартості сировини, ТМЦ, послуг;
- оцінка запасів при їх вибутті проводиться за методом середньозваженої собівартості, а при складанні фінансової звітності - за первісною вартістю;
- базою розподілу загальновиробничих, адміністративних та витрат на збут є нарахувана заробітна плата основних виробничих робітників;
- зовнішньоекономічна діяльність здійснюється відповідно до складених договорів з контрагентами, з дотриманням норм чинного законодавства.

Зауважимо, що важливою передумовою організації бухгалтерського обліку є розробка та затвердження графіку документообігу, адже він суттєво впливає на своєчасність та обґрунтованість управлінських рішень. У ПрАТ «Санта Україна» відсутнє чітке регламентування порядку руху первинних, зведених та звітних документів. Відсутність графіку документообігу призводить до гальмування часу на обліковий процес та свідчить про нераціональну його організацію.

Рекомендуємо ПрАТ «Санта Україна» впровадити в обліковий процес графік документообігу. Враховуючи те, що у товаристві присутні зовнішньоекономічні операції, вважаємо за доцільне розмежовувати документи за місцями складання та за відношенням до підприємства – на внутрішні, які складаються безпосередньо на підприємстві, і зовнішні, які складені третіми особами – нерезидентами.

Стосовно форм фінансової звітності, ПрАТ «Санта Україна» складає фінансову звітність за вимогами НСБО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» і подає до контролюючих органів Звітність за формами №1-№5.

Релевантність інформації бухгалтерського Балансу (Звіту про фінансовий стан) в процесі прийняття рішень зумовлюється правильністю обраних підходів до її формування. Особливості створення облікової інформації на конкретноспроможному підприємстві теоретично знаходять своє відображення у Наказі про облікову політику – розпорядчому документі, що містить відомості про обрані елементи облікової політики, які регламентуються відповідними нормативно-правовими актами. Одразу зазначимо, що в Наказі про облікову політику відсутня інформація щодо фінансової звітності товариства. Пропонуємо Наказ про облікову політику ПрАТ «Санта Україна» доповнити інформацією щодо фінансової звітності: форми, за якими складається, методики тощо. Дотримання наведених пропозицій забезпечить формування інформації бухгалтерського балансу (Звіту про фінансовий стан) підпорядковану стратегії розвитку підприємства.

Використання облікової політики при формуванні показників бухгалтерського балансу (Звіту про фінансовий стан) здійснюється шляхом обрання одного із альтернативних способів обліку, запропонованих чинним законодавством та спрямоване на створення інформаційного забезпечення прийняття рішень (рис. 3.1).

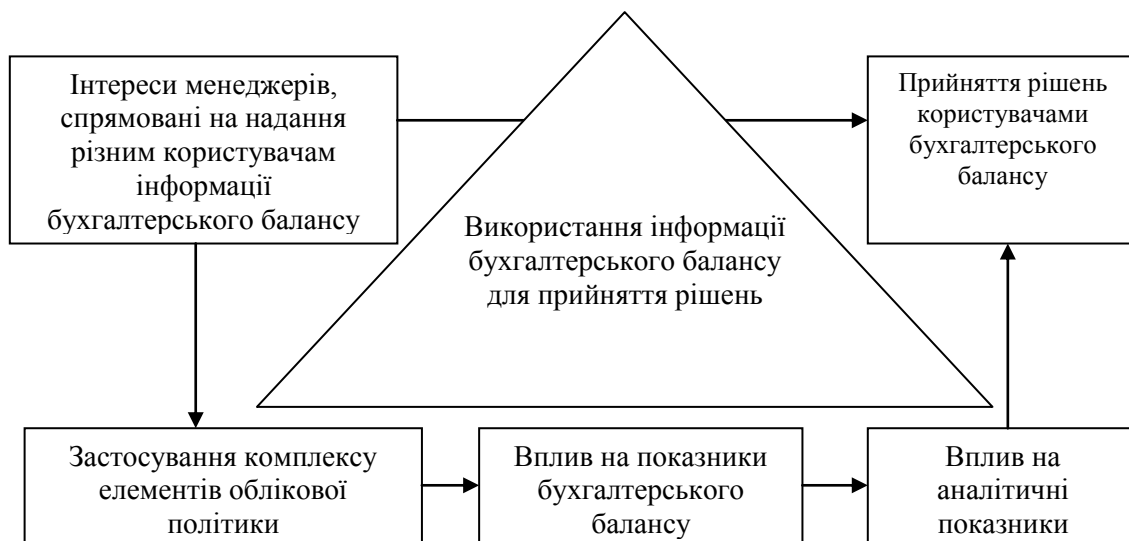

Рис. 3.1. Використання облікової політики у процесі формування інформації бухгалтерського балансу (Звіту про фінансовий стан)

Досліджуване товариство - ПрАТ «Санта Україна» складає Звіт про фінансовий стан у комп'ютеризованому середовищі програми М.Е.Дос (Медок) у національній валюті в тисячах без десяткових знаків станом на 31 грудня звітного року. Складанню фінансової звітності ПрАТ «Санта Україна» передуює проведення річної інвентаризації. Ця вимога встановлена чинним законодавством. Варто зазначити, що товариство провадить зовнішньоекономічну діяльність, має іноземних партнерів, які проводять розрахунки за надані їм послуги в іноземній валюті – євро. В Балансі (Звіті про фінансовий стан) ці суми відображаються за курсом Національного банку України.

Підготовка та формування Балансу (Звіту про фінансовий стан) має визначені етапи. Найбільше підготовчих робіт проводиться перед складанням звіту (рис. 3.2.).

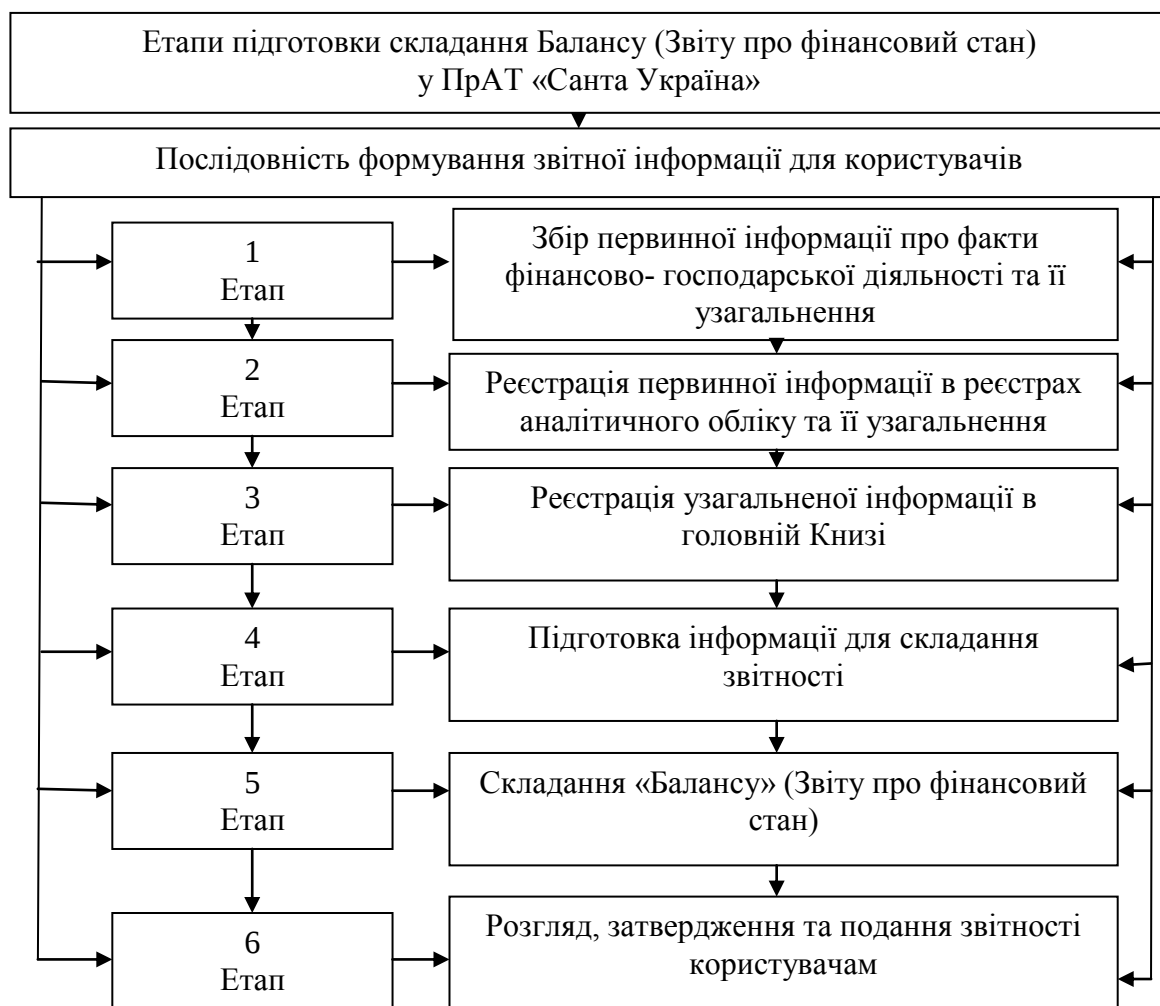

Рис. 3.2. Етапи підготовки складання Балансу

Методика складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) ПрАТ «Санта Україна» відповідає нормативним вимогам і викладена у додатку А до дипломної роботи.

Кожний з розділів Звіту про фінансовий стан завершується проміжним підсумком по розділу, сума яких дає відповідно загальний підсумок активу чи пасиву Звіту про фінансовий стан.

Суми активу і пасиву Балансу (Звіту про фінансовий стан) не бувають різними, тому що вартість засобів підприємства має бути рівною вартості джерел їх утворення. Оскільки, сам термін «Баланс» означає «рівновага». Відсутність рівності підсумків активу і пасиву Звіту про фінансовий стан говорить про наявність помилок, допущених в облікових записах або при складанні самого Звіту про фінансовий стан.

У Балансі порівнюються дані на початок і кінець звітного періоду. Не допускається взаємне погашення активів і пасивів Звіту про фінансовий стан.

У Балансі кількість обов'язкових рядків є меншою, а вписуваних збільшилась. Досліджуване, в дипломній роботі, товариство складає форму Балансу (Звіту про фінансовий стан) з усіма вписуваними рядками, не враховуючи є чи немає інформації по відповідній статті.

Розглянемо особливості заповнення окремих статей. Стаття 1100 «Запаси» містить загальну суму запасів. У описуваних рядках 1101, 1102, 1103, 1104 наводиться інформація щодо виробничих запасів, незавершеного виробництва, готової продукції і товарів.

У рядку 1125 зазначається лише нетто величини дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги без розподілу на суму заборгованості, накопиченого резерву сумнівних боргів і чистої реалізаційної вартості дебіторської заборгованості.

У рядку 1165 відображається вся сума грошей та їх еквівалентів незалежно від валюти й місцезнаходження, а у описуваних рядках 1166 Готівка і 1167 Рахунки в банках, інформація деталізується. Грошові кошти наводяться в національній валюті.

Статутний і пайовий капітал відображається в статті «Зареєстрований капітал», так само і додатковий вкладений капітал та інший додатковий капітал.

Так як ПрАТ «Санта Україна» - приватне акціонерне товариство, відповідно норм чинного законодавства його фінансова звітність підпадає під обов'язковий щорічний аудит.

В Аудиторському висновку за 2019 рік вказано, що річна фінансова звітність, підготовлена ПрАТ «Санта Україна» відповідно до стандартів бухгалтерського обліку, що вимагаються згідно із Законом України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», містить достовірне та об'єктивне подання інформації про стан активів, пасивів, фінансовий стан, прибутки та збитки емітента, а також про те, що звіт керівництва включає достовірне та об'єктивне подання інформації про розвиток і здійснення господарської діяльності та стан емітента разом з описом основних ризиків та невизначеностей, з якими вони стикаються у своїй господарській діяльності.

В одному з Аудиторських висновків за попередні роки вказано, що в практиці ПрАТ «Санта Україна» здійснюють згортання статей по дебіторах та кредиторам. Недопустимість цієї дії є важливим при відображенні однорідних зустрічних вимог – контрагент виступає в якості дебітора та кредитора одночасно. Тим більше, що заборгованість дебіторів та кредиторів є різною за терміном погашення, і це є важливою підставою для відображення цих заборгованостей розгорнуто.

Така ж ситуація виникає при відображенні розрахунків з покупцями та замовниками: у випадку наявності товарного боргу перед одним покупцем, а інший покупець є винним підприємству. Відповідно дані по першому покупцю подаються в кредиторській заборгованості, по другому – в складі дебіторської. Такі операції обліковуються з допомогою використання субрахунків по авансах виданих та одержаних (371, 681) та аналітичних даних. Відображення статей по дебіторах та кредиторам в балансі

розгорнуто підвищує аналітичність даних для користувачів. Наразі даний недолік усунено.

На нашу думку, згортання статей балансу не має суттєвого впливу на показники звітності товариства, оскільки у них відсутні дані по певних об'єктах бухгалтерського обліку. Та поряд з цим зменшуються аналітичні можливості даних і їх суттєвих показників (в конкретному прикладі, дані по дебіторській і кредиторській заборгованостям). Це робить неможливим виконання превалюючої функції ведення обліку та складання звітності. Сутність полягає в неможливості отримати зовнішніми та внутрішніми користувачами повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансовий стан підприємства при прийнятті рішень.

Отже, можна впевнено стверджувати, що Баланс (Звіт про фінансовий стан) має досить важливе значення для управління ПрАТ «Санта Україна», оскільки надає інформацію різних рівнів, за допомогою якої можна визначити та оцінити фінансовий стан господарства, та провести аналіз, шляхом порівняння його даних з попередніми періодами.

Розглянувши методику формування даного звіту відзначимо, що діючий Звіт про фінансовий стан не повною мірою відповідає правилу, згідно з яким активи підприємства повинні фінансуватися пасивами такої ж терміновості. Це пов'язано з недостатньо чітким розмежуванням в балансах вітчизняних підприємств поточних і довгострокових активів і зобов'язань.

Наприклад, забезпечення витрат персоналу – переважно поточні зобов'язання. Серед зобов'язань щодо цільового фінансування або інших зобов'язань можуть бути як поточні, так і довгострокові зобов'язання.

Відсутність в балансі чіткого розподілу активів і зобов'язань на поточні і довгострокові створює труднощі користувачам фінансової звітності при оцінці фінансового стану підприємств.

Дослідження облікової політики ПрАТ «Санта-Україна» та порядку формування Звіту про фінансовий стан цього товариства дозволили виявити деякі недоліки в обліковому процесі:

- відсутнє чітке регламентування порядку руху первинних, зведених та звітних документів;
- в Наказі про облікову політику відсутня інформація щодо фінансової звітності товариства;
- в практиці ПрАТ «Санта Україна» здійснюють згортання статей по дебіторах та кредиторам.

3.2. Аналіз Звіту про фінансовий стан ПрАТ «Санта Україна»

Інформаційне забезпечення фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Санта Україна» має складну структуру і визначається різними чинниками, а саме: рівнем керівництва, цільовим призначенням інформації, складом користувачів тощо. Мова йде про створення якісно нової інформаційної системи управління, що є об'єктивною необхідністю, адже в підприємства виникає потреба накопичувати інформацію (із внутрішніх і зовнішніх джерел) за різноманітними аспектами з метою більш ефективного планування, контролю, аналізу та прийняття управлінських рішень. Одним з самих перспективних напрямків подолання проблеми —інформаційного голоду в жорстких конкурентних умовах ринкового середовища є бухгалтерський облік, який у системі інформаційного забезпечення займає особливе значення.

Облікове забезпечення, не лише на досліджуваному підприємстві, а й у сучасному світі давно стало мовою бізнесу і підприємництва. Бухгалтерський облік виступає як системний процес одержання і передачі достовірної інформації про господарську діяльність для прийняття управлінських рішень. Стан бухгалтерського обліку великою мірою визначає і якість аналізу фінансовогосподарської діяльності підприємства.

Як було доведено в попередніх розділах дипломної роботи, найважливішим елементом інформаційної бази для аналізу формування і використання фінансових ресурсів є Баланс (Звіт про фінансовий стан). В свою чергу, інформаційною базою для складання Балансу (Звіту про фінансовий стан) є первинні та зведені документи бухгалтерського обліку, які демонструють чітку аналітичну інформацію, яка узагальнена в статтях Балансу (Звіту про фінансовий стан).

Проведемо аналіз Балансу (Звіту про фінансовий стан) за період роботи ПрАТ «Санта Україна» у 2017-2019 роках. Досліджуючи інформацію первинних документів наведемо обґрунтування змін показників.

Структурно-динамічний аналіз Балансу (Звіту про фінансовий стан) дозволяє простежити зміни основних показників фінансово - господарської діяльності ПрАТ «Санта Україна» (табл.3.1-3.2).

Таблиця 3.1

Структурно-динамічний аналіз Балансу (Звіту про фінансовий стан)

01.01.2018 - 01.01.2019

01.01.2018 - 01.01.2019								
Назва статті	Абсолютні величини		Питома вага, %		Зміни			
	на початок звітнього періоду	на кінець звітнього періоду	на початок звітнього періоду	на кінець звітнього періоду	в абсолютних величинах	у питомій вазі	у відсотках на початок періоду	у відсотках до зміни підсумку балансу
Активи								
Необоротні активи	13 206	14 134	67,26	65,83	+928	-1,43	+7,03	+50,52
Оборотні активи	6 427	7 336	32,74	34,17	+909	+1,43	+14,14	+49,48
- запаси	2 584	2 087	13,16	9,72	-497	-3,44	-19,23	-27,05
- дебіторська заборгованість	1 506	3 840	7,67	17,89	+2 334	+10,21	+154,98	+127,05
- грошові кошти	2 157	797	10,99	3,71	-1 360	-7,27	-63,05	-74,03
- інші оборотні активи	180	612	0,92	2,85	+432	+1,93	+240	+23,05
Баланс	19 633	21 470	100	100	+1 837	0,00	+9,36	+100
Пасиви								
Власний капітал	15 003	14 901	76,42	69,40	-102	-7,01	-0,68	-5,55

Продовження табл.3.1

Поточні зобов'язання	4 630	6 569	23,58	30,60	+1 939	+7,01	+41,88	+105,55
- кредиторська заборгованість	3 980	3 683	20,27	17,15	-297	-3,12	-7,46	-16,17
- інші поточні зобов'язання	650,	2 886	3,31	13,44	+2 236	+10,13	+344	+121,72
Баланс	19 633	21 470	100	100	+1 837	0,00	+9,36	+100

Таблиця 3.2

Структурно-динамічний аналіз Балансу (Звіту про фінансовий стан)

01.01.2019 - 01.01.2020

01.01.2019 - 01.01.2020								
Назва статті	Абсолютні величини		Питома вага, %		Зміни			
	на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду	на початок звітного періоду	на кінець звітного періоду	в абсолютних величинах	у питомій вазі	у відсотках на початок періоду	у відсотках до зміни підсумку балансу
Активи								
Необоротні активи	14134	15287	65,83	76,64	+1153	+10,8	+8,16	-75,66
Оборотні активи	7336	4659	34,17	23,36	-2677	-10,81	-36,49	+175,66
- запаси	2087	2246	9,72	11,26	+159	+1,54	+7,62	-10,43
- дебіторська заборгованість	3840	836	17,89	4,19	-3004	-13,69	-78,23	+197,11
- грошові кошти	797	1562	3,71	7,83	+765	+4,12	+95,98	-50,20
- інші оборотні активи	612	15	2,85	0,08	-597	-2,78	-97,55	+39,17
Баланс	21470	19946	100	100	-1524	0,00	-7,10	+100
Пасиви								
Власний капітал	14901	13336	69,40	66,86	-1565	-2,54	-10,50	+102,69
Поточні зобов'язання	6569	6610	30,60	33,14	+41	+2,54	+0,62	-2,69
- кредиторська заборгованість	3683	2833	17,15	14,20	-850	-2,95	-23,08	+55,7
- інші поточні зобов'язання	2886	3777	13,44	18,94	+891	+5,49	+30,87	-58,46
Баланс	21470	19946	100	100	-1524	0,00	-7,10	+100

Представлені у таблицях 3.1, 3.2 дані аналітичного балансу свідчать про зміни у складі активних і пасивних статей балансу протягом досліджуваного

періоду. Найвищу питому вагу у складі активів підприємства складають необоротні активи, вартість яких протягом 2017-2019 років змінювалася у бік збільшення на 7,03% у 2018 році порівняно з 2017 р. та на 8,16% у 2019 році порівняно з 2018 р.

Дослідивши Акти приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів, Акти списання основних засобів, Інвентарні картки обліку основних засобів, Картки обліку руху основних засобів тощо робимо наступні висновки.

Збільшення вартості необоротних активів відбулося за рахунок оновлення основних засобів, а саме: придбано автобус, обладнання, проведено утеплення покрівлі виробничого корпусу та плиточне покриття території. Також протягом 2019 року придбано нематеріальні активи – оновлено ліцензії на бухгалтерські програми.

ПрАТ «Санта Україна» має в розпорядженні власні основні засоби, які знаходяться за адресою його місцезнаходження та поділяються на :

- будівлі та споруди;
- машини та обладнання;
- транспортні засоби;
- інструменти, прилади, інвентар.

Інформація про основні засоби ПрАТ «Санта Україна» та основні показники ефективності їх використання представлено в табл.3.3.

Таблиця 3.3

Інформація про основні засоби ПрАТ «Санта Україна»
(за залишковою вартістю)

Найменування основних засобів	Власні основні засоби (тис. грн)			Зміни			
	2017	2018	2019	2018/2017		2019/2018	
				+, -	%	+, -	%
1. Виробничого призначення:							
будівлі та споруди	13203	13972	15146	+769	+5,82	+1174	+8,4
машини та обладнання	12047	12872	12232	+825	+6,85	-640	-4,98
транспортні засоби	1081	1 042	908	-39	-3,6	-134	-12,86
	34	23	1976	-11	-32,35	+1953	+9765

Продовження табл.3.3

інші	41	35	30	-6	-14,63	-5	-14,29
Усього	13203	13 972	15146	+769	+5,82	+1174	+8,4
Нарахований знос, тис.грн	31978	33134	34216	+1156	+3,61	+1082	3,27
Показники ефективності використання основних засобів							
Коефіцієнт зносу, %	70,8	70,3	69,3	-0,5	-0,7	-1	-1,4
Ступінь використання основних засобів, %	75	75	80	-	-	+5	+6,25
Коефіцієнт оновлення основних засобів	-	0,1	0,1	-	-	-	-
Фондовіддача	3,2	2,91	2,50	-0,29	-9,06	-0,41	-14,09
Фондоозброєність	47,15	49,9	54,09	+2,75	+5,83	+4,19	+8,4
Рентабельність основних засобів	1,5	0,2	-10	-1,3	-86,67	-10,2	-5100

Інформація, викладена у табл.3.3 свідчить про зростання вартості основних засобів протягом досліджуваних трьох років: на 5,8% у 2018 році і 8,4% у 2019 році. В річному звіті емітента наведена інформація щодо зміни в структурі основних засобів ПрАТ «Санта Україна», а саме:

- у 2017 році придбано машин та обладнання на суму - 463,9 тис.грн., інших основних засобів на поліпшення виробничих будівель на суму - 866,6 тис.грн, списано машин та обладнання на суму - 39,9 тис.грн.;

- у 2018 році придбано машин та обладнання на суму 137,4 тис.грн., інших основних засобів на суму 6,9 тис.грн. Проведено плиточне покриття території на суму - 1823,4 тис.грн Списано машин та обладнання на суму - 41,2 тис.грн;

- придбано машин та обладнання на суму - 30,1 тис.грн., автобус на суму 2120,0 тис.грн., інших основних засобів на суму - 7,3 тис.грн. Проведено утеплення покрівлі виробничого корпусу на суму 400,0 тис.грн. Списано машин та обладнання на суму - 298,5 тис.грн.

Виходячи з того, що зросла вартість основних засобів загалом, відповідно зросла вартість нарахованого зносу на 3,61% у 2018 році і 3,27% у 2019 році.

Розраховані показники ефективності використання основних засобів у

ПрАТ «Санта Україна» показали, що рівень зносу основних засобів в середньому становить 70% і залишається майже незмінним протягом досліджуваного періоду.

Коефіцієнт оновлення становить 10% у 2018 році та 10% у 2019 році і свідчить про незначне оновлення основних засобів на досліджуваному підприємстві.

Показник фондівддачі щороку зменшується на 9,06% у 2018 році і 14,09% у 2019 році. Це доводить той факт, що виробництво готової продукції на одиницю основних виробничих фондів поступово зменшується.

Якщо говорити про вартість основних засобів, що припадає на одну особу промислово-виробничого персоналу на підприємстві – фондоозброєність, то вона має досить високий рівень і щороку зростає. У 2018 році спостерігаємо її зростання на 5,83%, а у 2019 році – на 8,4%. Це свідчить про високий рівень технічної оснащеності праці у ПрАТ «Санта Україна» та величину основних виробничих фондів, які використовує один працівник.

Показник рентабельності основних засобів протягом 2017-2019 років мав дуже низьке значення, а в 2019 році завдяки тому, що підприємство спрацювало збитково, його значення взагалі було від'ємним, тобто частка прибутку підприємства, отриманого за рік, від вартості основних засобів дуже низька.

У складі оборотних активів (табл.3.1; 3.2) найбільшу питому вагу становлять: у 2017 та 2019 роках запаси, у 2018 р. - дебіторська заборгованість.

Вартість запасів у 2018 році зменшилася порівняно з 2017 роком на 497 тис.грн. (19,23%) та у 2019 році в порівнянні з 2018 на 159 тис.грн. (7,62%). Відповідно до первинних документів, можемо стверджувати, що витрати товариства на власну сировину, для виготовлення власної готової продукції, зменшилися, так як зменшилися об'єми виробництва власної готової продукції. Щороку спостерігаємо нарощення об'ємів сировини,

наданої для переробки на давальницьких умовах. Відповідно, така сировина знаходить відображення поза балансом.

Негативним моментом є зростання дебіторської заборгованості за надані послуги з переробки давальницької сировини у 2018 році на 2334 тис.грн. (154,98%) і позитивним – зменшення дебіторської заборгованості у 2019 році на 3004 тис. грн. (78,23%).

У зв'язку зі зменшенням дебіторської заборгованості спостерігаємо збільшення грошових коштів у 2019 році на 765 тис.грн. (95,98%).

Для оцінювання фінансової стійкості підприємства, відповідно до чинного законодавства України, вирішального значення набуває показник чистих активів табл.3.4.

Таблиця 3.4

Інформація щодо вартості чистих активів ПрАТ «Санта Україна»

Найменування показника	2017	2018	2019
Розрахункова вартість чистих активів (тис.грн)	15 003	14 901	13336
Статутний капітал (тис.грн)	636	636	636
Скоригований статутний капітал (тис.грн)	636	636	636

Інформація щодо вартості чистих активів ПрАТ «Санта Україна» показує, що розрахункова вартість чистих активів(15003 тис.грн. у 2017 році, 14 901 тис.грн. у 2018 році та 13336 тис грн. у 2019 році) більша розміру скоригованого статутного капіталу (636 тис.грн.). Це відповідає вимогам статті 155 п.3 Цивільного кодексу України. В свою чергу, величина статутного капіталу відповідає величині статутного капіталу, розрахованому на кінець досліджуваного періоду.

У складі пасивів підприємства протягом досліджуваного періоду питому вагу становить власний капітал – більше 70%. У 2018 році спостерігаємо зниження даного показника на 0,68 %, за рахунок зменшення нерозподіленого прибутку з 136 тис.грн. до 28 тс.грн., в цей же період показник резервного капіталу зростає на 6 тис.грн. У 2019 році власний

капітал зменшується на 10,5% і знову ж це відбувається за рахунок зниження показника прибутку. У 2019 році ПрАТ «Санта Україна» отримало збиток у розмірі 1565 тис.грн., в той же час зріс розмір резервного капіталу на 2 тис.грн. і зріс розмір додаткового 26 тис.грн. за рахунок безоплатного одержання необоротних активів.

Щодо заборгованостей, то протягом досліджуваного періоду, довгострокових зобов'язань у ПрАТ «Санта Україна» не спостерігається. Протягом 2017-2019 років товариство не отримувало кредитів в банках і фінансових установах, користувалося виключно власними оборотними коштами.

Інформація з первинних документів свідчить, що поміж поточної кредиторської заборгованості найвищий відсоток у 2017 та 2018 роках складає кредиторська заборгованість з оплати праці, а у 2019 році – кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

Досліджуване підприємство, протягом досліджуваного періоду, не отримувало кредитів в банках і фінансових установах, користувалося власними оборотними коштами, отриманими переважно від здійснення зовнішньоекономічної діяльності (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Інформація про зобов'язання та забезпечення ПрАТ «Санта Україна»

Види зобов'язань	2017	2018	2019	2018/2017		2019/2018	
				+, -	%	+, -	%
Податкові зобов'язання тис. грн	877	472	239	-405	-46,18	-233	-49,36
Фінансова допомога на зворотній основі тис. грн	221,7	1571,3	2585	+1349,6	+608,75	+1013,7	+64,51
Інші зобов'язання та забезпечення тис. грн	3531,3	4525,7	3786	+994,4	+28,16	-739,7	-16,34
Усього зобов'язань та забезпечень тис. грн	4630	6569	6610	+1939	+41,88	+41	+0,6

Інформація, представлена в табл.3.5 демонструє рівень росту зобов'язань підприємства протягом досліджуваного періоду: на 41,88% у 2018 році та 0,6% у 2019 році. Стрімкий ріст суми зобов'язань у 2018 році спричинений ростом фінансової допомоги на зворотній основі на 608,75% та інших зобов'язань та забезпечень на 28,16%. Позитивною тенденцією є зниження суми податкових зобов'язань у динаміці на 46,18% у 2018 році і 49,36% у 2019 році.

Отже, результати аналізу Балансу (Звіту про фінансовий стан) ПрАТ «Санта Україна» показали, що інформаційним його забезпеченням слугують облікові дані: первинних, зведених та звітних документів. Проаналізувавши інформацію, викладену виключно в Балансі (Звіті про фінансовий стан) можемо говорити про цифрові зміни в динаміці та структурі облікових об'єктів за статтями балансу. Встановити та обґрунтувати причини таких змін допомагає інформація, викладена в облікових документах. Можемо стверджувати, що облікове забезпечення є інформаційною базою управління підприємством загалом та аналізу фінансового стану зокрема.

РОЗДІЛ 4

ОРГАНІЗАЦІЯ ОХОРОНИ ПРАЦІ У ПрАТ «САНТА УКРАЇНА»

Забезпечення безпеки праці і відпочинку на будь-якому підприємстві сприяє збереженню життя і здоров'я людей за рахунок зниження травматизму і захворюваності. Враховуючи результати аналізу причин нещасних випадків і захворювань, стану умов праці на виробництві (загазованість, запиленість, освітленість рівня шуму, вібрації і так далі), розробляються заходи з охорони праці. Здійснювана в рамках Закону України «Про охорону праці» та інших нормативно-правових документів організаційна робота з охорони праці на підприємстві, є найважливішою гарантією забезпечення прав працівників на безпечні умови праці.

Що стосується конкретно досліджуваного підприємства, то безпека роботи забезпечується правильною організацією і виконанням вимог передбачених інструкцією «Про охорону праці», затвердженою і введеною в дію керівником ПрАТ «Санта Україна». На підприємстві створено окремий відділ з охорони праці, до складу якого входить дві особи: начальник відділу охорони праці та інженер з техніки безпеки. Основна відповідальність за забезпечення безпеки виробництва та впровадження конкретних способів охорони праці покладається на директора підприємства.

Працівники, які вперше приймаються на підприємство, зобов'язані пройти вступний інструктаж і курси пожежної безпеки, що проводяться, як правило, головним інженером. Після цього всі нові фахівці проходять ще первинний інструктаж, а через кожні три місяці повторний. Крім цього, на підприємстві проводяться спеціальні тренінги, що підвищують пожежний мінімум знань працівників. У разі якщо на підприємстві здійснюється впровадження нових технологій або установка нового устаткування, то проводиться технологічний інструктаж.

Однією з найважливіших функцій відділу з охорони праці товариства є ефективне проведення відповідних організаційно-технічних заходів, зокрема: прийняття комплексного багаторічного плану поліпшення охорони і умов праці; атестація робочих місць і приведення умов праці у відповідність до чинних стандартів і норм з охорони праці; будівництво, реконструкція та капітальний ремонт основних виробничих потужностей. Варто зауважити, що всі заходи щодо забезпечення охорони праці своїх працівників у ПрАТ «Санта Україна» фінансуються з доходів підприємства.

Крім того, на підприємстві існує самоконтроль, в ході якого всі працюючі на кожній з виробничих ділянок протягом робочого дня виконують планові чергування. В обов'язки чергових входить: контроль стану охорони праці, і дисципліни виробництва, інструктаж з охорони праці, прийняття активних заходів з метою усунення недоліків, виявлених протягом робочого дня.

Найбільша кількість травм, протягом всієї роботи товариства, спостерігається в технологічних цехах, при роботі на розкрійному обладнанні.

Для запобігання працюючого від порізів, розкрійні машини забезпечені регульованим по висоті настилу пристроєм, що не допускає попадання пальців рук у підланцюговий ніж. Також стрічкові розкрійні машини забезпечені гальмами і уловлювачами стрічок, що автоматично діють при розриві стрічок та автоматичній зупинці електродвигуна. На кожній такій машині встановлені пристосування для механічної заточки ножа. Розкрійні машини обладнані пристроєм для видалення пилу і газів.

На пересувних розкрійних машинах передбачено огородження робочого органу в робочому і в нерухомому стані, який виключає можливість травмування рук працюючого.

Підключення пересувних розкрійних машин до електричної мережі здійснюється за допомогою спеціальних штепсельних роз'ємів з заземлюючим пристроєм. Підведення напруги до машин здійснюється за

допомогою гнучкого кабелю, розташованого на висоті 2,5 м над рівнем підлоги. Усі струмопровідні частини надійно ізолювані.

Ще однією травмонебезпечною ділянкою на підприємстві є робота на обладнанні волого теплової обробки. З метою виключення небезпеки ураження електричним струмом, електричні контакти прасок ізолювані і закриті глухим кожухом, шнури, що підводять електричний струм до прасок укладені в гумові шланги, ручки прасок виконані з матеріалів, що не проводять струм, погано проводять тепло. Підвищена температура повітря в таких приміщеннях прискорює старіння ізоляції, що призводить до зниження її опору і навіть до руйнування. При підвищеній температурі повітря зменшується опір тіла людини електричному струму внаслідок виділення поту. З цих причин температура повітря в приміщенні враховується при забезпеченні електробезпеки. Одним із основних засобів захисту у ПрАТ «Санта Україна» є з'єднання неструмоведучих частин електроустановок із землею.

Для створення необхідних параметрів мікроклімату виробничі приміщення оснащені системою вентиляції. Застосовується витяжна загально-обмінна вентиляція, призначена для видалення повітря з усього обсягу приміщення, а також механічна, що здійснюється за допомогою збудників тяги (вентиляторів, компресорів). У розкрійному цеху будь-які виділення незначні, тому там встановлена загально-обмінна вентиляція. А у швейних цехах виділяються наступні шкідливі збудники: тепло, ворс, пил. Для видалення цих збудників застосовується припливно-витяжна вентиляція.

За допомогою встановлених на підприємстві вентиляційних установок, повітря в виробничих приміщеннях замінюється свіжим зовнішнім повітрям, яке попередньо повинно бути очищеним або зволженим, підігрітим або охолодженим.

При вимірі, розбракуванні, настиланні та розкрої матеріалу, а також пошитті виробів, що містять синтетичні волокна, утворюється статична електрика. Небезпека статичної електрики полягає в тому, що при

проходженні розряду може статися миттєве мимовільне скорочення м'язів, а це здатне привести до травми, спричиненої ударом об механізми, обладнання або падіння людини. Тривала дія статичної електрики негативно впливає також на нервову систему людини.

Особлива увага у ПрАТ «Санта Україна» приділяється плануванню робочого місця. Раціональна організація робочого місця сприяє досягненню високої продуктивності праці, зниженню стомлюваності і збереженню здоров'я людини.

На швейних підприємствах при роботі машин, обладнання, внутрішньоцехового транспорту, вентиляційних і компресійних установок при певних умовах можуть виникати інтенсивні шуми. Основними джерелами шуму і вібрації у виробничих приміщеннях швейних підприємств є швейні машини. ГОСТ 12.1.003-83 «Система стандартів безпеки праці. Шум. Загальні вимоги безпеки» встановлює гранично допустимі рівні звукових тисків в приміщеннях виробничих підприємств і на їх території.

Специфікою досліджуваного товариства є мінливість рівня виробничого шуму. Шумові характеристики промислових швейних машин постійно перевіряються працівниками служби охорони праці. Для боротьби з шумом застосовуються звукопоглинальні і звукоізоляційні матеріали і конструкції. У якості звукопоглинальних матеріалів використовуються напівтверді плити зі скловолокна щільністю 30-40 г / м². Щоб підвищити звукоізоляцію стін і перегородок застосовуються огороження з повітряним зазором між ними. Такі конструкції мають кращі звукоізоляційні властивості, ніж одношарові тієї ж маси.

Також для локалізації шуму окремих вузлів і машин застосовуються звукопоглинаючі кожухи різних конструкцій. Працівники в повній мірі забезпечені засобами індивідуального захисту, у вигляді: вушних втулок, полувтулок, навушників і шоломів.

Одним з ефективних методів усунення вібрації в швейних машинах є правильний вибір робочої швидкості, яка повинна мати відчутні відмінності від критичної.

Розвиток вібраційної хвороби у працівників підприємства не спостерігається.

В той же час, відділом з охорони праці у ПрАТ «Санта Україна» постійно проводяться профілактичні заходи щодо попередження вібраційної хвороби, які полягають у впровадженні обґрунтованих режимів праці та відпочинку, забезпечення індивідуальними захисними засобами, лікувальними процедурами, санаторно-курортним лікуванням тощо.

Пильна увагу, з боку керівництва та відділу охорони праці, приділяється створенню умов для уникнення травмування зору працівників в процесі виробничої діяльності. Відповідно, робочі місця освітлені відповідно до встановлених законодавством норм.

Світильники в виробничих приміщеннях розташовуються так, щоб забезпечити рівномірну освітленість по всьому приміщенню. У всіх цехах з постійним перебуванням людей застосовується люмінесцентне освітлення. У підготовчо-розкрійному цеху застосовуються лампи денного світла ЛДЦ-1 або ЛД, а в швейних цехах - лампи холодного білого світла (ЛХБ). У всіх інших цехах і відділах лампи білого (ПБ) світла.

Розглядаючи стан протипожежних заходів у ПрАТ «Санта Україна», зауважимо, що швейні підприємства відносяться до категорії В - пожежонебезпечної категорії.

Будівлі товариства спроектовані одноповерховими і багатоповерховими, ступінь їх вогнестійкості - I-II. Мінімальна відстань 6 м між будівлями і спорудами I і II ступеня вогнестійкості, наявна стаціонарна автоматична система пожежогасіння та автоматична пожежна сигналізація.

З метою попередження розповсюдження пожежі будівлі поділяються на окремі частини протипожежними стінами. Для обмеження поширення вогню з одного цеху в інший всі двері, ворота, вікна, люки та інші отвори у

внутрішніх протипожежних стінах виробничих корпусів мають протипожежні двері з межею вогнестійкості не менше 1,2 год. У всіх будівлях і допоміжних спорудах на випадок пожежі при проектуванні передбачена безперебійна і безпечна евакуація людей через евакуаційні виходи. На першому поверсі, де можливе найбільше скупчення людей, ширина дверних прорізів більше, ніж на верхніх поверхах. Відстань від найбільш віддаленого робочого місця до найближчого евакуаційного виходу складає 30 м. Будівля підприємства обладнана вертикальними зовнішніми сходами шириною 0,6 м. Підприємство 100% забезпечене первинними засобами гасіння пожеж: пожежні крани, вогнегасники ОУ-2, пісок, кошма, вогнезахисна тканина.

Проаналізувавши порядок організації охорони праці у ПрАТ «Санта Україна» можна стверджувати про безпечні та здорові умови праці, які відповідають нормам діючого нині законодавства. Відділ з охорони праці разом з керівництвом постійно дбають про комфортні та безпечні умови праці для своїх працівників.

ВИСНОВКИ

Вивчення теоретичних аспектів і практичних основ формування Звіту про фінансовий стан ПрАТ «Санта-Україна», дають право на формування наступних висновків:

1. Баланс (Звіт про фінансовий стан) як одна із центральних економічних категорій використовується в економічному житті з давніх часів. Загалом балансові теорії, обґрунтовуючи в різний спосіб метод подвійного запису, суттєво вплинули на теорію обліку загалом. Константою в різних теоріях було те, що ці зміни не можуть порушити балансового рівняння між активом і пасивом. Значення балансу полягає в тому, що він є інформаційною базою фінансового аналізу, основною метою якого є вчасне виявлення й усунення недоліків у фінансовій діяльності та знаходження резервів для поліпшення фінансового стану і платоспроможності підприємства.

2. В нинішніх реаліях, облікове забезпечення все більше стає одним з основних важелів в умовах діджиталізації суспільства. Трансформаційні процеси потребують нових, сучасних підходів до збирання та використання потоку інформації, зокрема інформації в системі бухгалтерському обліку. Для всіх суб'єктів господарювання, в т.ч. й для державних органів найбільш поширеним джерелом інформації є фінансова звітність, зокрема Звіт про фінансовий стан, який формується та складається бухгалтерською службою.

3. Звіт про фінансовий стан є найінформаційнішою формою звітності для проведення аналізу та оцінки фінансового стану підприємства. Наведено методику аналізу бухгалтерського балансу, що здійснюється в процесі поточної діяльності підприємств та визначено її переваги.

4. Кваліфікаційна робота виконана на матеріалах ПрАТ «Санта Україна», швейного підприємства, розташованого на території міста Первомайськ, Миколаївської області.

Дослідження показали, що основна увага, більше 90%, на підприємстві, протягом трьох років досліджуваного періоду, зосереджена на виробництві верхнього одягу. Щороку спостерігається зменшення загального обсягу виробництва, як у натуральній, так і у грошовій формах. Якщо врахувати планову інформацію на 2020 рік, аналогічно планується зменшення значення цих показників.

Результати фінансового аналізу ПрАТ «Санта Україна» за 2017-2019 роки показали, що протягом звітного періоду не відбувалось подій, які могли б суттєво вплинути на фінансово-господарський стан товариства та призвести до значної зміни вартості його цінних паперів.

5. Дослідження облікової політики ПрАТ «Санта-Україна» та порядку формування Звіту про фінансовий стан цього товариства показали:

5.1. У ПрАТ «Санта Україна» відсутнє чітке регламентування порядку руху первинних, зведених та звітних документів. Відсутність графіку документообігу призводить до гальмування часу на обліковий процес та свідчить про нераціональну його організацію.

В роботі рекомендовано впровадити в обліковий процес ПрАТ «Санта Україна» графік документообігу. Враховуючи те, що у товаристві присутні зовнішньоекономічні операції, запропоновано розмежовувати документи за місцями складання та за відношенням до підприємства – на внутрішні, які складаються безпосередньо на підприємстві, і зовнішні, які складені третіми особами – нерезидентами.

5.2. В Наказі про облікову політику відсутня інформація щодо фінансової звітності товариства. Пропонуємо Наказ про облікову політику ПрАТ «Санта Україна» доповнити інформацією щодо фінансової звітності: форми, за якими складається, методики тощо. Дотримання наведених пропозицій забезпечить формування інформації бухгалтерського балансу (Звіту про фінансовий стан) підпорядковану стратегії розвитку підприємства.

5.3. В одному з Аудиторських висновків за попередні роки вказано, що в практиці ПрАТ «Санта Україна» здійснюють згортання статей по

дебіторах та кредиторах. Недопустимість цієї дії є важливим при відображенні однорідних зустрічних вимог – контрагент виступає в якості дебітора та кредитора одночасно. Тим більше, що заборгованість дебіторів та кредиторів є різною за терміном погашення, і це є важливою підставою для відображення цих заборгованостей розгорнуто.

Така ж ситуація виникає при відображенні розрахунків з покупцями та замовниками: у випадку наявності товарного боргу перед одним покупцем, а інший покупець є винним підприємству. Відповідно дані по першому покупцю подаються в кредиторській заборгованості, по другому – в складі дебіторської. Такі операції обліковуються з допомогою використання субрахунків по авансах виданих та одержаних (371, 681) та аналітичних даних. Відображення статей по дебіторах та кредиторах в балансі розгорнуто підвищує аналітичність даних для користувачів. Наразі даний недолік усунуто.

5.4. Результати структурно-динамічного аналізу Звіту про фінансовий стан ПрАТ «Санта-Україна» показали:

Найвищу питому вагу у складі активів підприємства складають необоротні активи, вартість яких протягом 2017-2019 років змінювалася у бік збільшення на 7,03% у 2018 році порівняно з 2017 р. та на 8,16% у 2019 році порівняно з 2018 р. Збільшення вартості необоротних активів відбулося за рахунок оновлення основних засобів, а саме: придбано автобус, обладнання, проведено утеплення покрівлі виробничого корпусу та плиточне покриття території. Також протягом 2019 року придбано нематеріальні активи – оновлено ліцензії на бухгалтерські програми.

У складі оборотних активів найбільшу питому вагу становлять: у 2017 та 2019 роках запаси, у 2018 р. - дебіторська заборгованість.

У складі пасивів підприємства протягом досліджуваного періоду питому вагу становить власний капітал – більше 70%. У 2018 році спостерігаємо зниження даного показника на 0,68 %, за рахунок зменшення нерозподіленого прибутку з 136 тис.грн. до 28 тс.грн., в цей же період

показник резервного капіталу зростає на 6 тис.грн. У 2019 році власний капітал зменшується на 10,5% і знову ж це відбувається за рахунок зниження показника прибутку. У 2019 році ПрАТ «Санта Україна» отримало збиток у розмірі 1565 тис.грн., в той же час зріс розмір резервного капіталу на 2 тис.грн. і зріс розмір додаткового 26 тис.грн. за рахунок безоплатного одержання необоротних активів.

Щодо заборгованостей, то протягом досліджуваного періоду, довгострокових зобов'язань у ПрАТ «Санта Україна» не спостерігається. Протягом 2017-2019 років товариство не отримувало кредитів в банках і фінансових установах, користувалося виключно власними оборотними коштами.

Серед поточної кредиторської заборгованості найвищий відсоток у 2017 та 2018 роках складає кредиторська заборгованість з оплати праці, а у 2019 році – кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги.

6. В кваліфікаційній роботі розглянуті питання організації охорони праці у ПрАТ «Санта Україна», проаналізовані потенційно шкідливі та небезпечні фактори, які діють на працівників: система вентиляції, шум та вібрації, освітлення, протипожежна безпека тощо.

Доведено, що відділ з охорони праці разом з керівництвом постійно дбають про комфортні та безпечні умови праці для своїх працівників, а стан охорони праці відповідає вимогам встановленим на законодавчому рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Аналіз бухгалтерського балансу підприємств / О. Ф. Томчук, Н. В. Ващілова// Економіка та держава. - № 10. – 2019. – с.98-102.
2. Баланс як основне джерело інформації для прийняття управлінських рішень /Р. Шурпенкова, І. Демко// Вісник Львівського національного аграрного університету. Сер : Економіка АПК. - 2013. - № 20(1). - С. 167-173. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlnau_econ_2013_20%281%29__29
3. Бедзай О.В. Трансформація фінансової звітності та її вплив на методику аналізу ліквідності балансу. Вісник Львівської комерційної академії. Серія: Економічна. 2014. Вип. 44. С. 86—89. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vlca_ekon_2014_44_192
4. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський облік: роздуми вченого: [Монографія]/Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: П "Рута", 2015. – 100 с.
5. Бухгалтерський баланс підприємства та методичні засади його аналізу /Т.А. Піхняк, О.А. Піхняк// Вісник Хмельницького національного університету. - № 3. - Том 2. – 2018. – с.65-68.
6. Бухгалтерський баланс та його аналіз /Н.А. Добрянська, Т.С. Поліщук// Ефективна економіка. - № 10. – 2015. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4367>
7. Бухгалтерський баланс: його сутність, історія виникнення та технологія складання /Т.П. Погорелова, О.Р. Сьоміна// Агросвіт. - № 1-2. – 2017. – с.44-48.
8. Дембинский Н.В. Теория советского бухгалтерского учета / Н.В. Дембинский. – М. : Госиздат БССР, 1957. – 220 с.
9. Довбуш В.І. Баланс підприємства: історія виникнення, розвитку та становлення /В.І. Довбуш// Науково-практичне видання «Незалежний аудитор». - № 6 (IV). – 2013. – с.52-59.

10. Єрмолаєва М. В. Історія формування балансу як форми фінансової звітності / М. В. Єрмолаєва, І. О. Василенко // Економічні науки. Сер.: Економіка та менеджмент. – 2012. – Вип. 9(2). – С. 169–175.
11. Зюкова М. М. Становлення та сучасний стан бухгалтерського балансу / М. М. Зюкова // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки. – 2015. – Вип. 27. – С. 225–234.
12. Івахів Ю. Сутність і роль фінансової звітності у системі інформаційного забезпечення суб'єктів ринку / Ю. Івахів. // Економічний аналіз. 2015. – Випуск 5. – С. 264-267.
13. Каминський П.Д. Аналіз бухгалтерського балансу: особливості та методика проведення /П.Д. Каминський// Економічний форум. – 3. – 2017.- с.278-285.
14. Кулик В.А. Бухгалтерський баланс: минуле, сучасне, майбутнє: Монографія. – Полтава: РВВ ПУЕТ, 2010. – 186 с.
15. Кутер М.И. Введение в бухгалтерский учет: учебник / М.И. Кутер. – Краснодар : Просвещение – ЮГ, 2013. – 512 с.
16. Лемішовська О.С. Теорії балансу в історичному розвитку / О.С. Лемішовська // Вісник Запорізького національного університету. Економічні науки / Запорізький національний університет. — Запоріжжя, 2014. — С. 102–109.
17. Мізякіна Н.О. Аналіз міжнародних стандартів аудиту фінансової звітності щодо виявлення помилок. Економіка та держава. 2015. № 7. С. 82—86.
18. Пархоменко В.М. Звітність підприємства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів [Текст]/ В.М. Пархоменко, Л.В. Чижевська, М.М. Кривоший: за редакцією проф. Ф. Ф. Бутинця. – Житомир: ЖІТІ, 2008. – 436с.
19. Погорелова Т. П. Бухгалтерський баланс: його сутність, історія виникнення та технологія складання / Т. П. Погорелова, О. Р. Сьоміна // Агросвіт. – 2017. – № 1–2. – С. 44–48.

20. Подольська В. О., Яріш О. В. Фінансовий аналіз: підручник / Подольська В. О. – К.: Центр навчальної літератури, 2007. – 488 с.
21. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : Наказ Міністерства фінансів України від 07. 02. 2013 р. № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
22. Савицкая Г. В. Анализ хозяйственной деятельности предприятия: 2-е изд., перераб. и доп. – М.: ИНФРА-М, 2009. – 536 с.
23. Савичев П.И. Баланс промышленного предприятия и его анализ / П.И. Савичев. – М. : Финансы, 1971. – 128 с.
24. Склябінська А. І. Фінансовий аналіз: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / А. І. Склябінська, С. А. Дружниця, Л. Д. Федорук; за загальною ред. д. е. н., проф. М. П. Войнаренка – Львів: «Новий світ – 2000», 2013. – 342 с.
25. Сопко В.В. Новий баланс та методика його аналізу / В.В. Сопко. – К., 1992. – 14 с.
26. Сутність та становлення балансу підприємства як основної форми фінансової звітності /А.Ф.Гуменюк, Г.С. Цимбалюк // Вісник Хмельницького національного університету. - № 2. – 2020. – с.56-58.
27. Тарасенко І. О. Фінанси підприємств: підручник / І. О. Тарасенко, Н. М.Любенко. – К.: КНУТД, 2015. – 360 с.
28. Томчук О.Ф. Аналітичні можливості балансу (звіту про фінансовий стан) підприємства. Причорноморські економічні студії. 2018. Вип. 28 (2). С. 152—159.
29. Торшин Є.О. Інформаційна база аналізу показників фінансового стану підприємств за Національними та Міжнародними стандартами фінансової звітності /Є.О. Торшин// Економіка та управління підприємствами. – Випуск 20. – 2017. – с.65-70.
30. Тютюнник Ю. М. Фінансовий аналіз: навч. посіб./ Ю. М. Тютюнник. – К.: Знання, 2012. – 815 с.

31. Уолш Кяран. Ключові фінансові показники. Аналіз та управління розвитком підприємства / Кяран Уолш ; пер. з англ. – К. : Всеуито; Наукова думка, 2001. – 367 с. – (Сер. «Усе про менеджмент»).
32. Федоронько Н.І. Методи фінансового аналізу консолідованої фінансової звітності. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2015. № 4. С. 337—341.
33. Фінансова звітність у системі обліково-аналітичного забезпечення фінансової безпеки підприємства / І. І. Малярчук, Л. П. Стеців// Наукові записки / Scientific papers. - (54). – 2017. – с.163-169.
34. Хомин П.Я. Баланс – елемент методу бухгалтерського обліку чи форма звітності / П.Я. Хомин // Вісник ТДЕУ. – 2006. – № 2. – С. 76–84.
35. Цал-Цалко Ю.С. Фінансова звітність підприємства та її аналіз: навчальний посібник [Текст]/ Ю. С. Цал-Цалко. – К.: ЦУЛ, 2008. – 360 с.
36. Цигилик І. І., Кропельницька С. О., Мозіль О. І.: Економічний аналіз господарської діяльності підприємства: Навчальний посібник. / Цигилик І. І. – Центр навчальної літератури, 2009 р. – 123 с.
37. Черничук Л.В. Балансознавство в системі прийняття управлінських рішень /Л.В. Черничук// Режим доступу: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?i21dbn=link&p21dbn=ujrn&z21id=&s21ref=10&s21cnr=20&s21stn=1&s21fmt=asp_meta&c21com=s&2_s21p03=fila=&2_s21str=vchtei_2013_1_56
38. Чижевська Л.В. Бухгалтерський баланс: проблеми теорії і практики [Текст] / Л.В. Чижевська. – Житомир : ЖІТІ, 1998. – 408 с.
39. Швець В.Г. Теорія бухгалтерського обліку [Текст] : навч. посібник / В.Г. Швець. – К. : Знання–Прес, 2003. – 444 с.
40. Шеверя Я. В. Фінансова звітність у системі інформаційного забезпечення прийняття рішень: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.09 /В. Шеверя; Житомир. держ. технол. ун-т. — Житомир, 2011. — 21 с.

41. Шурпенкова Р. Баланс як основне джерело інформації для прийняття управлінських рішень / Р. Шурпенкова, І. Демко // Вісник Львівського національного аграрного університету. Сер.: Економіка АПК. – 2013. – № 20(1). – С. 167–173.

42. Яцишин Н. Проблемні аспекти побудови балансу підприємства / Н. Яцишин // Галицький економічний вісник. – 2011. – № 3(32). – С. 149–160.